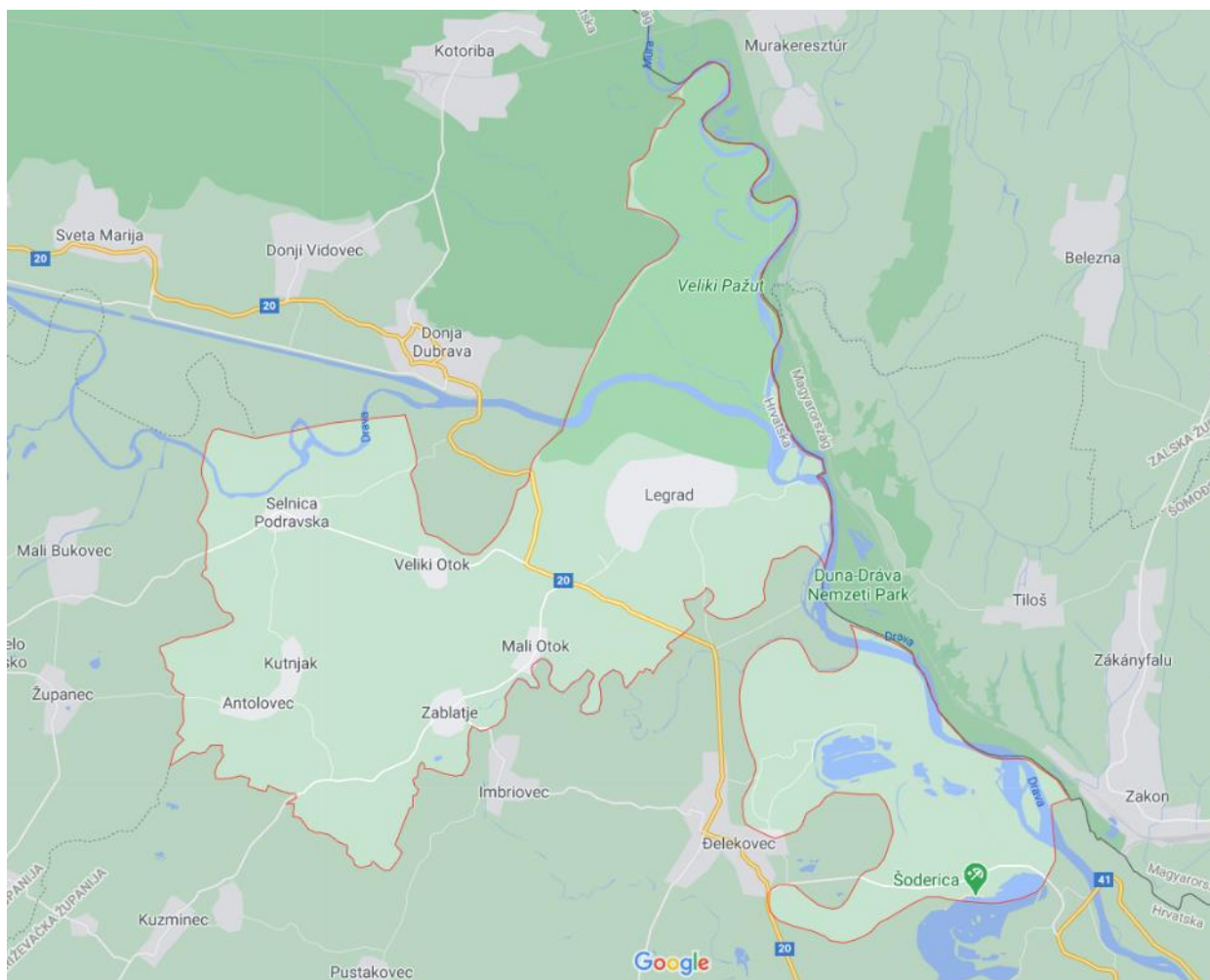
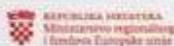

Aksijski plan upravljanja posjetiteljima na području Općine Legrad, monitoring i evaluacija

OPĆINA LEGRAD
Savinska Agencija za razvoj i turizam

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo regionalnoga razvoja
i Evropske unije

EVROPSKI STRUKTURNI
INVEZICIJSKI POMOVI

Operativni program
KONKURENTNOST
I KOHEZIJA

Projekt sufinancira Europska unija iz Europskog fonda za regionalni razvoj

Akcijski plan upravljanja posjetiteljima na području Općine Legrad, monitoring i evaluacija

Izrađeno u okviru Projekta
„Promicanje održivog razvoja prirodne baštine Općine Legrad“
okviru Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.

Naručitelj: PORA Regionalna razvojna agencija
Koprivničko-križevačke županije
Florijanski trg 4/II, 48000 Koprivnica

Izvršitelj: Sjajno j.d.o.o. za savjetovanje i usluge
Adresa: Učkina 30, 10000 Zagreb
E-mail: sjajno.priroda@gmail.com

Ugovor za izradu „Akcijskog plana upravljanja posjetiteljima na području općine Legrad, monitoring i evaluacija“ u projektu „Promicanje održivog razvoja prirodne baštine Općine Legrad“ Referentni broj: K.K.06.1.02.052, KLASA: 900-06/18-01/23, URBROJ: 2137-25-20/10-20-273 od 10. veljače 2020. i Dodatak Ugovoru Grupe I. – Izrada Akcijskog plana upravljanja posjetiteljima na području Općine Legrad, monitoring i evaluacija od 10. veljače 2020. godine, KLASA: 900-06/18-01/23, URBROJ: 2137-25-20-518 od 9. prosinca 2020.

Za Izvršitelja
Sjajno j.d.o.o.

Direktorica

.....

Dunja Radović, mag.inf.

SJAJNO j.d.o.o.
za savjetovanje i usluge
Učkina 30, Zagreb

Koordinator izrade

.....

Jasminka Radović, dipl.ing.biol.

Zagreb, prosinac 2020.

safu

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo regionalnoga razvoja
i fondova Europske unije

Operativni program
KONKURENTNOST
I KOHEZIJA

Projekt sufinancira Europska unija iz Europskog fonda za regionalni razvoj

Sadržaj

Sadržaj	3
1. Popis kratica	5
2. Uvod	6
3. Metodologija	7
4. Analiza postojećeg stanja	9
4.1. Općina Legrad – osnovni podaci	9
4.2. Turističke atrakcije na području Općine Legrad	11
4.3. Zaštićena područja i značajni lokaliteti prirodnih vrijednosti kao turističke atrakcije 12	
4.3.1. Regionalni park Mura-Drava	12
4.3.2. Značajni lokaliteti prirodnih vrijednosti	14
4.4. Kulturno-povijesne i ostale turističke atrakcije	29
4.4.1. Kulturno-povijesna baština	29
4.4.2. Izložbeni prostori	32
4.4.3. Tradicijska baština	34
4.4.4. Povijesne zanimljivosti	35
4.4.5. Ostale kulturne atrakcije	36
4.4.6. Znamenite osobe	36
4.4.7. Manifestacije	37
4.4.8. Turističke staze, putovi i ceste	37
4.4.9. Atrakcije zbog atrakcija	40
4.5. Postojeća infrastruktura i kapaciteti za upravljanje posjetiteljima	41
4.5.1. Postojeća infrastruktura	41
4.5.2. Postojeći smještajni kapaciteti	41
4.5.3. Postojeći kapaciteti za upravljanje posjetiteljima	42
4.6. Usluge i programi za posjetitelje	43
4.7. Analiza posjetitelja	44
4.8. Suradnja s dionicima vezano za posjećivanje/turizam	45
4.9. Komunikacija prema posjetiteljima	45
4.10. Ograničenja/preporuke vezane za zaštitu i prezentaciju prirodnih vrijednosti	46
5. Akcijski plan upravljanja posjetiteljima na području Općine Legrad	47
5.1. Ciljevi Akcijskog plana	47
5.1.1. Opći cilj	47

5.1.2.	Posebni ciljevi	47
5.2.	Aktivnosti za ostvarenje posebnih ciljeva u razdoblju 2021.-2027.	48
5.2.1.	Infrastruktura	48
5.2.2.	Turistička ponuda i promocija	54
5.2.3.	Edukacija posjetitelja.....	58
5.2.4.	Kapaciteti za provedbu Akcijskog plana	60
5.2.5.	Suradnja s dionicima	61
5.3.	Sažetak troškova Akcijskog plana	63
6.	Monitoring i evaluacija posjećivanja	65
6.1.	Monitoring posjetitelja	65
6.1.1.	Parametri za praćenje	65
6.1.2.	Predloženi načini monitoringa	65
6.2.	Monitoring utjecaja posjećivanja na prirodne vrijednosti	66
6.3.	Monitoring utjecaja posjećivanja na socio-ekonomske prilike u lokalnoj zajednici .	66
7.	Usklađenost Akcijskog plana sa strateškim dokumentima Koprivničko-križevačke županije i Općine Legrad.....	67
7.1.	Županijska razvojna strategija za razdoblje 2014.-2020.	67
7.2.	Program ukupnog razvoja Općine Legrad 2016.-2020.....	68
8.	Sažetak	70
9.	Izvori podataka.....	72
Prilog 1.	Anketa za posjetitelje	73
Prilog 2.	Radionica s dionicima.....	78

1. Popis kratica

EPFRR -	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
ESI FONDOVI -	Europski strukturni i investicijski fondovi
FZOEU -	Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost
HTZ -	Hrvatska turistička zajednica
JUZDP KKŽ -	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Koprivničko-križevačke županije
KKŽ -	Koprivničko-križevačka županija
MTIS -	Ministarstvo turizma i sporta
OL -	Općina Legrad
OPEM -	ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu
PUO -	procjena utjecaja na okoliš
Razvojna agencija PORA KKŽ -	PORA Regionalna razvojna agencija Koprivničko-križevačke županije
TZ KKŽ -	Turistička zajednica Koprivničko-križevačke županije
TZP -	Turistička zajednica područja Središnja Podravina

2. Uvod

PORA Regionalna razvojna agencija Koprivničko-križevačke županije iz Koprivnice i Sjajno j.d.o.o. za savjetovanje i usluge iz Zagreba, sklopili su Ugovor za izradu Akcijskog plana upravljanja posjetiteljima na području općine Legrad, monitoring i evaluacija, u okviru projekta „Promicanje održivog razvoja prirodne baštine Općine Legrad“, Referentni broj: KK.06.1.2.02.0052, odobrenog u okviru Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020., Tematski cilj 6 „Zaštita okoliša i održivost resursa“.

Sukladno Opisu predmeta nabave koji je naveden u sklopu poziva za dostavu ponuda u postupku nabave, preporučeno je da Akcijski plan sadržava sljedeće cjeline/teme:

- Infrastrukturu i kapacitete za upravljanje posjetiteljima
- Postojeća ograničenja i/ili preporuke aktivnosti vezane za zaštitu i prezentaciju vrijednosti
- Monitoring i evaluaciju posjećivanja
- Usluge i programe za posjetitelje
- Suradnju s dionicima vezanu za posjećivanje odnosno turizam
- Komunikaciju prema posjetiteljima
- Usklađenost sa strateškim dokumentima:
 - Programom ukupnog razvoja Općine Legrad 2016.-2020.
 - Županijskom razvojnom strategijom Koprivničko-križevačke županije 2014.-2020.

Također je zadano da Akcijski plan bude povezan s dokumentom „Studija valorizacije prirodnih vrijednosti područja Šoderice“ te je za oba dokumenta proveden zajednički postupak nabave. Navedenu studiju izrađuje Sjajno j.d.o.o. temeljem ugovora s Javnom ustanovom za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Koprivničko-križevačke županije iz Koprivnice. Akcijski plan i Studija uspostavljaju zajednički okvir za provedbu ostalih aktivnosti projekta „Promicanje održivog razvoja prirodne baštine Općine Legrad“, čija je svrha uskladiti posjećivanje i zaštitu prirodnih vrijednosti na području Općine Legrad. Kroz projekt se provodi niz aktivnosti s ciljem povećanja broja posjetitelja i atraktivnosti područja prirodne baštine, uključujući: uređenje šetnice na jezeru Šoderica; postavljanje javne rasvjete; izgradnja dva vidikovca/promatračnice za ptice; nabava električnih bicikala i električnog vozila; uređenje dva dječja igrališta; postavljanje edukativnih tabli uz šetnicu; edukativne radionice iz područja prirodne baštine.

3. Metodologija

Akcijski plan upravljanja posjetiteljima je dokument koji se zahtijeva u sklopu EU-financiranih projekata promicanja održivog razvoja prirodne baštine. S obzirom na to da su takvi projekti većinom usmjereni na aktivnosti kojima je cilj unaprijediti turističku ponudu i infrastrukturu za posjećivanje područja prirodnih vrijednosti, **važno ih je planirati i provoditi tako da se izbjegne ili na najmanju mjeru svede negativni utjecaj posjećivanja na prirodu**. Monitoring i evaluacija posjećivanja u odnosu na početno stanje prije provedbe projekta trebaju osigurati usmjeravanje projektnih aktivnosti i svega onoga što će proizaći kao njihova posljedica po završetku projekta, na način koji neće ugroziti prirodne vrijednosti područja.

Ovaj Akcijski plan uključuje sadržaj koji je preporučen u Opisu predmeta nabave, a koji je u skladu sa „Smjernicama za planiranje upravljanja zaštićenim područjima i/ili područjima ekološke mreže“¹– „Upute za evaluaciju stanja pri izradi Akcijskog plana za upravljanje posjećivanjem u zaštićenom području“, koje su 2018. godine priredili Ministarstvo zaštite okoliša i energetike (danas: Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, MINGOR) i Hrvatska agencija za okoliš i prirodu (danas: Zavod za zaštitu okoliša i prirode u MINGOR-u).

Veliki dio Općine Legrad – cijeli široki pojas uz rijeke Muru i Dravu, dio je Regionalnog parka Mura – Drava i područja ekološke mreže Natura 2000 Gornji tok Drave². **Lokaliteti prirodnih vrijednosti koji su zanimljivi za posjećivanje nalaze se unutar zaštićenog područja**. Tijekom 2020. godine započela je izrada Plana upravljanja za ovo područje (u okviru projekta Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja OPKK „Razvoj okvira za upravljanje ekološkom mrežom NATURA 2000“)³ koji bi također trebao uključivati izradu Plana upravljanja posjetiteljima. Korištenjem smjernica za planiranje koje preporučuje MINGOR osigurava se kompatibilnost i mogućnost povezivanja ova dva dokumenta.

Akcijski plan odnosi se na cjelovito područje Općine Legrad te osim prirodne, **uključuje također kulturnu baštinu i ostale turističke atrakcije**. Ovaj pristup proizašao je iz rasprave i iznesenih prijedloga na održanoj radionici s dionicima (vidi Prilog 1.). Općina Legrad sadrži niz kulturno-povijesnih vrijednosti i drugih sadržaja i zanimljivosti koje predstavljaju ili imaju potencijal za postati turističkim atrakcijama. Upravo kombinacija prirodnih i kulturnih znamenitosti, zajedno s dodatnim turističkim atrakcijama, predstavlja značajni turistički potencijal i razvojni resurs Općine Legrad. Njega je moguće razvijati uz prikladnu promidžbu te osiguranje potrebne posjetiteljske infrastrukture i dobre prometne povezanosti. Ovo područje je izuzetno pogodno za razvoj raznolike turističke ponude koja može biti privući posjetitelje s različitim interesima – šetnja prekrasnim krajobrazom, promatranje ptica, biciklizam, sportski ribolov, lovni turizam, sportovi na vodi, sudjelovanje na tradicionalnim manifestacijama i drugo. Pritom je potrebno voditi računa o potrebnim ograničenjima radi

1

http://www.haop.hr/sites/default/files/uploads/dokumenti/04_zasticena/smjernice/Smjernice_za_planiranje_upravljanja_MZOE_HAOP_2018.pdf

² <http://www.bioportal.hr/gis/>

³ https://opzo-opkk.hr/projekti_post/kk-06-5-2-03-0001-razvoj-okvira-za-upravljanje-ekoloskom-mrezom-natura-2000/

očuvanja prirode te u najvećoj mjeri iskoristiti mogućnosti za informiranje i edukaciju posjetitelja o prirodnim i kulturnim vrijednostima na području Općine Legrad.

Razdoblje provedbe Akcijskog plana vezuje se za višegodišnje financijsko razdoblje EU-a 2021.-2027., naročito imajući u vidu intenciju da se za što je moguće više planiranih aktivnosti osigura financiranje iz EU-fondova.

Prvi dio dokumenta analizira postojeće stanje u Općini Legrad, uključujući sažeti prikaz prirodnih, kulturno-povijesnih i drugih turističkih atrakcija, postojeće infrastrukture i kapaciteta za upravljanje posjetiteljima te postojećih usluga i programa za posjetitelje. Također se navode preporuke i ograničenja vezana za zaštitu prirode, s ciljem sprječavanja negativnog utjecaja posjetitelja na posjećivane lokalitete.

U drugom dijelu dokumenta iznosi se Akcijski plan za upravljanje posjetiteljima s njegovim ciljevima, tablicama koje sadrže planirane aktivnosti, njihove nositelje, okvirno procijenjena potrebna financijska sredstva i moguće izvore financiranja te predloženim monitoringom i evaluacijom posjećivanja. Akcijski plan uključuje i aktivnosti razvoja turističkih atrakcija i turističke ponude koje se u širem smislu smatraju sastavnim dijelom upravljanja posjetiteljima.

Na kraju dokumenta analizirana je **usklađenost Akcijskog plana sa strateškim dokumentima Koprivničko-križevačke županije i Općine Legrad.**

Tijekom pripreme dokumenta **održano je nekoliko sastanaka i terenskih obilazaka** s predstavnicima Razvojne agencije PORA KKŽ, Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Koprivničko-križevačke županije i Općine Legrad, a održana je i **radionica s dionicima** 26.veljače 2020.godine u Koprivnici (Prilog 1).

4. Analiza postojećeg stanja

4.1. Općina Legrad – osnovni podaci

Općina Legrad smještena je na sjeveru Koprivničko-križevačke županije (KKŽ), obuhvaćajući šire područje ušća Mure u Dravu. Površina joj iznosi 62,62 km² što predstavlja 2,8% od ukupne površine KKŽ. Sa zapadne strane graniči s Međimurskom i Varaždinskom županijom, dok njezina istočna granica prati državu granicu s Mađarskom. Općina uključuje tri prirodne cjeline: zapadni dio južno od Drave, s naseljima; središnji dio ušća Mure u Dravu (Veliki Pažut) te istočni dio uz Dravu, uključujući šljunčare Jagnežde i Šoderica.

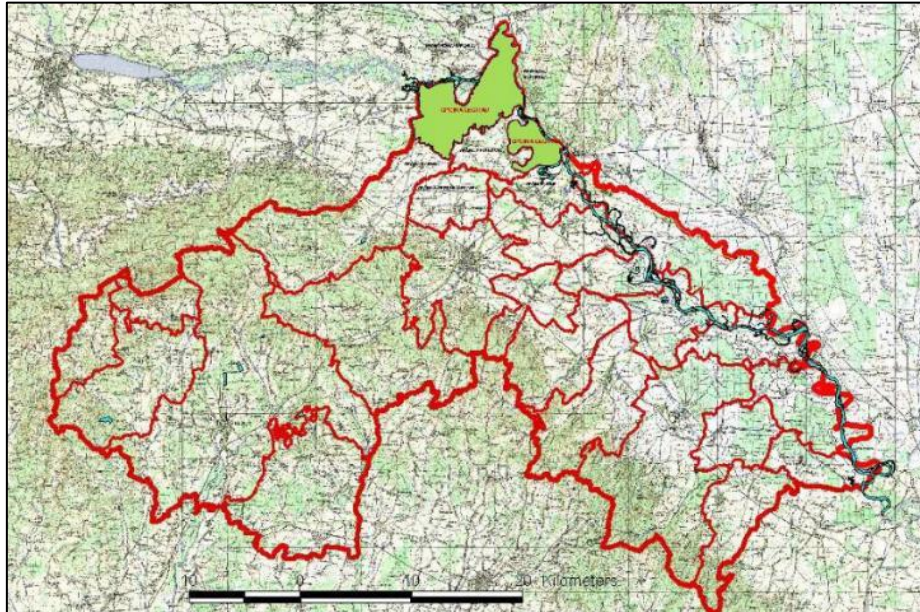
U sastavu Općine Legrad je sedam naselja: Antolovec, Kutnjak, Legrad, Mali Otok, Selnica Podravska, Veliki Otok i Zablatje. Sjedište Općine je u naselju Legrad. Prema Popisu stanovništva iz 2011. godine na području Općine živi 2.241 stanovnik. Gustoća naseljenosti u Općini je dvostruko manja od prosječne gustoće naseljenosti u RH. Demografsko stanje je nepovoljno - izražen je trend smanjivanja broja stanovnika, a prosječna starost stanovnika je visoka. Prevladava poljoprivredno stanovništvo, a glavni izvor sredstava za život su prihodi od poljoprivrede i mirovine. Prema podacima Općina Legrad, 2016., na području Općine ima 28 registriranih pravnih osoba, a registrirana su 22 obrta koji pružaju usluge trgovine, ugostiteljstva i ostale uslužne djelatnosti

Općina spada u **srednje razvijene jedinice lokalne samouprave** na području KKŽ (Općina Legrad, 2016). Posljednjih godina stvaraju se preduvjeti za gospodarski razvoj na području Općine. Provedena je plinifikacija u cijeloj Općini, riješena je vodoopskrba u njezinom najvećem dijelu te se započelo sa sustavnim rješavanjem sustava odvodnje. Redovito se ulaže u održavanje i razvoj nerazvrstanih lokalnih cesta. Prostornim planom uređenja Općine Legrad formirane su gospodarske zone s proizvodnom i poslovnom namjenom. Jedna od ključnih okosnica planiranog gospodarskog razvoja Općine je korištenje geotermalnih energetske izvora, koje će se temeljiti na izrađenoj studiji. Posljedično se očekuje razvoj naselja i pratećih javnih sadržaja, trgovina i usluga te razvoj poljoprivrednih djelatnosti. Posebnu pozornost Općina Legrad posvećuje razvoju turizma i to s ključnim lokacijama na rijeci Dravi i na jezeru Šoderica. Općina provodi niz poticajnih mjera vezano, između ostaloga, uz oslobađanje poduzetnika od plaćanja komunalnog doprinosa, poljoprivredne poticaje te poticanje razvoja smještajnih kapaciteta u turizmu.

U Legradu djeluju Osnovna škola Legrad i Dječji vrtić Dabrić. Na području Općine aktivno je desetak udruga, uključujući Ekološku udrugu Legrad, Lovačku udrugu „Kuna“ Legrad, Športsko – ribolovni klub „Smud“ Legrad, KUD „Zrin“ Legrad te nekoliko udruga žena i sportskih udruga. Na području cijele županije djeluje Zajednica športsko ribolovnih klubova Koprivnica.

Ključni nedostaci na koje je potrebno usmjeriti aktivnosti u narednom razdoblju uključuju nedostatnu prometnu infrastrukturu, nepostojanje sustava odvodnje otpadnih voda te, vezano za uslužne djelatnosti: nedostatak ugostiteljske i turističke infrastrukture i smještajnih kapaciteta, nedostatak turističkih sadržaja za razvoj selektivnih oblika turizma te nedovoljnu promociju turizma (Općina Legrad, 2016).

Općina Legrad izvješćuje o aktivnostima i promovira turističke i druge vrijednosti na svojem području, na svojoj **web stranici** <https://opcinalegrad.hr/> . Tu su objavljeni i strateški dokumenti Općine - u prvom redu je to Program ukupnog razvoja Općine Legrad za razdoblje od 2016. - 2020. godine, zatim Prostorni plan uređenja Općine Legrad, Strategija razvoja poljoprivrede Općine Legrad i drugi. Planirani Proračun Općine Legrad za 2021. godinu iznosi cca 14 milijuna kuna.

Slika 1. Položaj Općine Legrad u Koprivničko-križevačkoj županiji. Izvor: Općina Legrad, 2016.

4.2. Turističke atrakcije na području Općine Legrad

Prema klasifikaciji turističkih atrakcija koju predlaže E. Kušen, 2001., moguće ih je podijeliti u dvije osnovne kategorije: **prirodne i stvorene**.

Prirodne atrakcije, koje među ostalim, uključuju biljni i životinjski svijet te zaštićenu prirodnu baštinu, okosnica su cijeloga projekta „Promicanje održivog razvoja prirodne baštine Općine Legrad“ te se i ovaj Akcijski plan upravljanja posjetiteljima veže prvenstveno na njih.

Ipak, s obzirom na činjenicu da su se turizam i turistička ponuda na području Općine Legrad tek počeli sustavnije razvijati posljednjih godina, bilo bi važno osmisliti i dalje razvijati **cjelovitu turističku ponudu koja će uključivati sve vrste turističkih atrakcija**. Različite kategorije je potrebno u što većoj mjeri međusobno povezati i umrežiti, kako bi se stvorila što bogatija turistička ponuda koja će privući posjetitelje s različitim afinitetima i interesima.

Imajući to u vidu, **ovaj Akcijski plan sagledava cjelovito postojeće i potencijalne prirodne, kulturne i ostale turističke atrakcije** na području Općine Legrad, a posljedično tako sagledava i upravljanje posjetiteljima.

Prirodne vrijednosti, kao okosnica Akcijskog plana, detaljnije su obrađene te su prikazani pojedini lokaliteti koji već predstavljaju turističke atrakcije ili imaju potencijal to postati. Također se navode stvorene turističke atrakcije koje su identificirane na području Općine Legrad i svrstane u nekoliko kategorija: kulturno-povijesna baština; izložbeni prostori; tradicijska baština; povijesne zanimljivosti; znamenite osobe; kulturne i druge manifestacije; turističke staze, putovi i ceste; sportsko-rekreacijski parkovi; kamping.

4.3. Zaštićena područja i značajni lokaliteti prirodnih vrijednosti kao turističke atrakcije

4.3.1. Regionalni park Mura-Drava

Oko trećine teritorija Općine Legrad nalazi se u zaštićenom području Regionalnog parka Mura-Drava. Ovaj pojas očuvane prirode uz Muru i Dravu **uživa zaštitu na nacionalnoj, EU i međunarodnoj razini.**

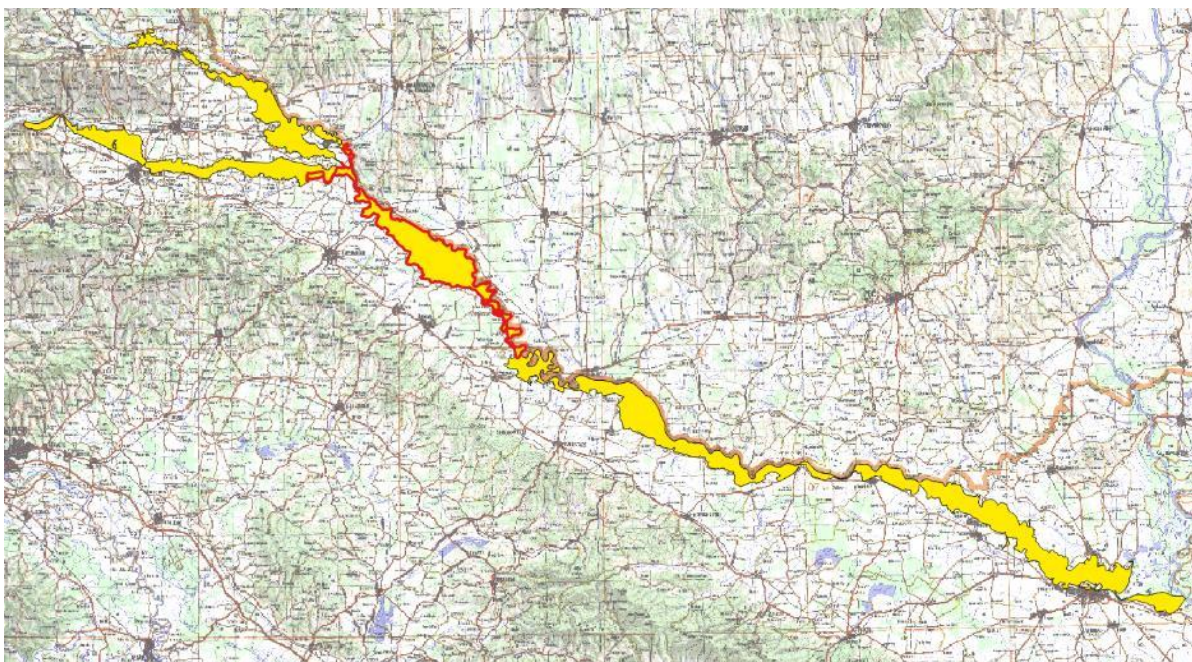
Regionalni park Mura-Drava proglašen je 2011. godine, a obuhvaća površinu od 87.448,7 ha. Uključuje cijeli prostor uz Muru i Dravu u RH, protežući se kroz pet županija: Međimursku, Varaždinsku, Koprivničko-križevačku, Virovitičko-podravsku i Osječko-baranjsku. Zaštićeni prostor u KKŽ pokriva 16.777 ha, odnosno 9,6% njezine površine. Područjem zajednički upravljaju nadležne županijske javne ustanove za zaštitu prirode, uključujući Javnu ustanovu za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Koprivničko-križevačke županije.

Ovaj regionalni park predstavlja izvrstan primjer kombinacije krajobraznih vrijednosti i bogatstva bioraznolikosti. Mura i Drava čine karakteristični nizinski riječni krajobraz rubnog dijela panonske nizine koji obuhvaća očuvane prirodne riječne obale i uz njih skladno uklopljena mala naselja, okružena mozaikom livada, oranica i šuma. Niz zastupljenih stanišnih tipova koji ovise o vodnom režimu rijeka uključuje poplavne šume, vlažne travnjake, riječne rukavce i mrtvice, napuštena korita i meandre, te sprudove i strme odronjene obale koji su gnjezdilište ugroženih i zaštićenih ptičjih vrsta. Navedena staništa bogata su biljnim i životinjskim vrstama od kojih su mnoge rijetke i ugrožene u Hrvatskoj i u Europi.

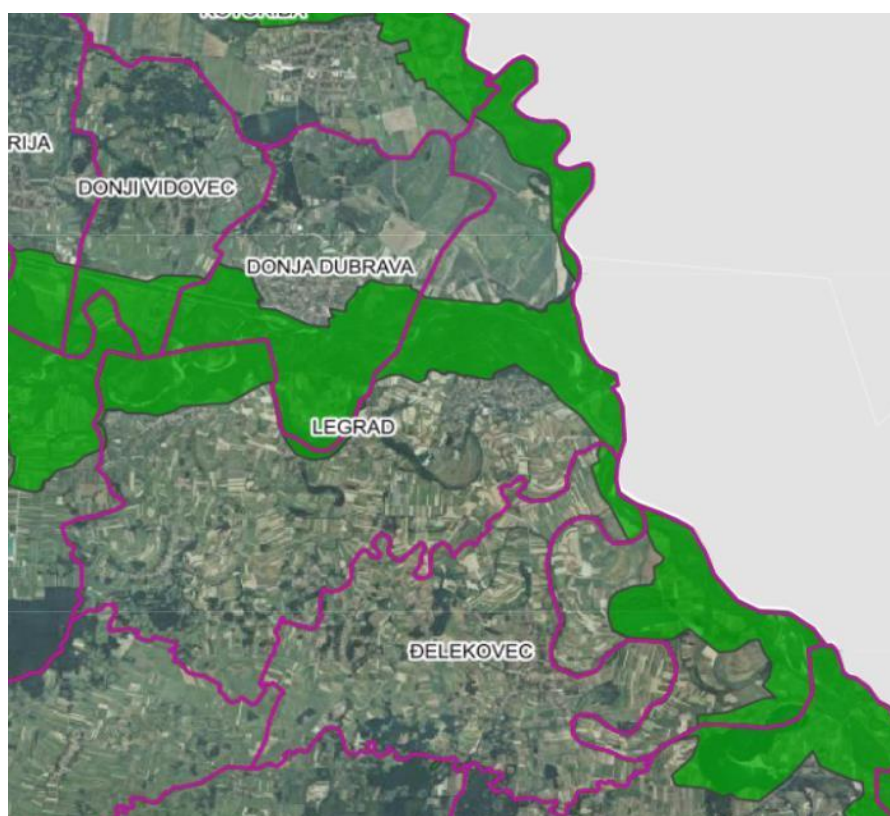
Detaljni podaci o bioraznolikosti Regionalnog parka Mura-Drava na području KKŽ, izneseni su u studiji „Pregled bioraznolikosti područja i okolice ušća Mure u Dravu“ koja je izrađena 2019. godine za Javnu ustanovu KKŽ u sklopu Lokalnog akcijskog plana Koprivničko-križevačke županije u okviru Projekta Transboundary Management Programme for the planned 5-country Biosphere Reserve “Mura-Drava-Danube” - coop MDD (Sjajno, 2019.).

Cijeli Regionalni park Mura-Drava dio je **Prekograničnog rezervata biosfere Mura-Drava-Dunav**, proglašenoga od strane UNESCO-a. Osim toga, ovo je područje također sastavni dio **ekološke mreže EU-a Natura 2000**. To je mreža najvažnijih područja za ugrožene vrste i staništa u Europskoj uniji koja proglašavaju države članice temeljem Direktive o pticama (područja očuvanja značajna za ptice – POP) i Direktive o staništima (područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove – POVS). U RH područja proglašava Vlada RH uredbom kojom se za svako područje utvrđuju njegove ciljne vrste i stanišni tipovi⁴. Kroz KKŽ, uključujući kroz Općinu Legrad, proteže se područje POP HR1000014 **Gornji tok Drave** koje je važno za očuvanje 25 vrsta ptica i za sve redovite ptice selice, a u istim granicama proglašeno je i područje POVS Gornji tok Drave koje sadrži 28 drugih ciljnih vrsta i 8 ciljnih stanišnih tipova.

⁴ Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže („Narodne novine“, broj 80/19)

Slika 2. Regionalni park Mura-Drava (žuto); dio u KKŽ – obrubljeno crveno

Slika 3. Regionalni park Mura-Drava zauzima oko trećine teritorija Općine Legrad. Izvor: Bioportal⁵

⁵ <http://www.bioportal.hr/gis/#>

4.3.2. Značajni lokaliteti prirodnih vrijednosti

Na području Općine Legrad, unutar zaštićenog područja **ističe se nekoliko lokaliteta svojom zanimljivošću i potencijalom za uključivanje u turističku ponudu** (uz nužna ograničenja sa stanovišta zaštite prirode). Radi se o sljedećim lokalitetima, koji su sažeto prikazani u nastavku:

1. Stara Drava kod Selnice Podravske
2. Posebni ornitološki rezervat Veliki Pažut
3. Ušće Mure u Dravu kod Halasz Csarde
4. Libanovec kod Đelekovca
5. Jezero Jagnježde (Jegeniš) i mrtvica kod Đelekovca
6. Drava kod Šoderice
7. Jezero Šoderica

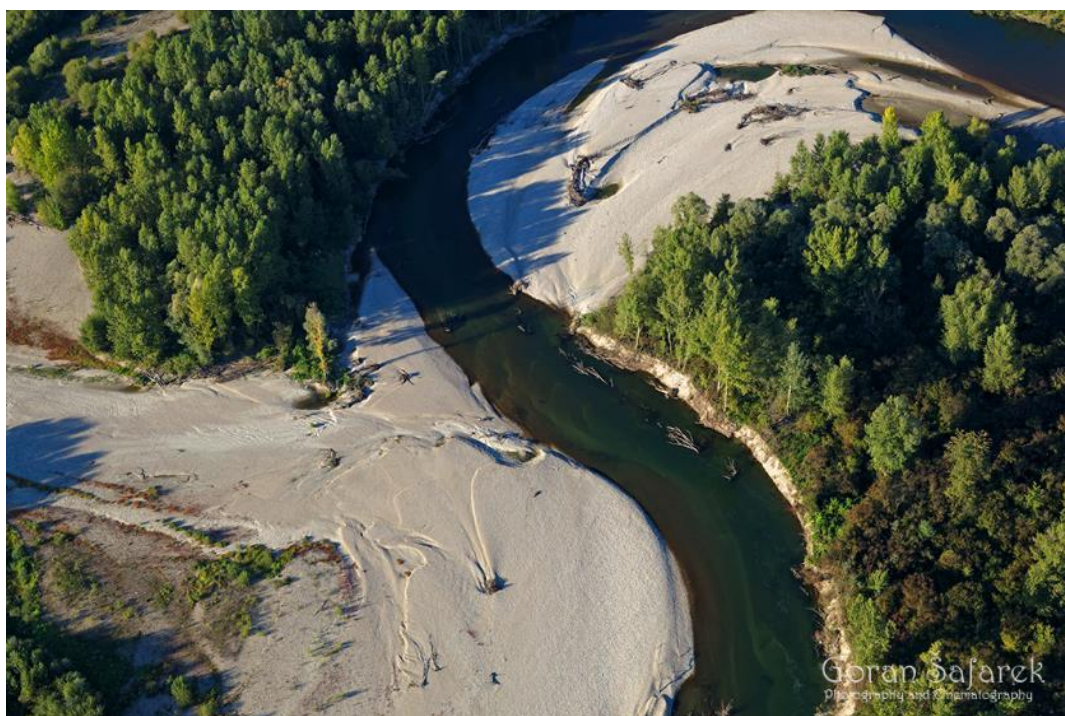
4.3.2.1. Stara Drava kod Selnice Podravske

Nizvodno od hidroelektrane Donja Dubrava, južno od njezinog odvodnog kanala, a sjeverno od mjesta Selnica Podravska, proteže se stara Drava. Ona je ovdje suženog toka i s malom količinom vode, ali je ipak još zadržala dinamičke procese erozije i taloženje šljunka te čak slobodno probija nove rukavce. Nepristupačnost terena i izrazita raznolikost vodenih i močvarnih staništa, uključujući brojne stare depresije ispunjene vodom, uvjetuju veliko bogatstvo bioraznolikosti. Među zastupljenim vrstama su vidra, dabar, crna roda, štekavac i brojne druge (Sjajno, 2019.).

Lokalitet je moguće prilagoditi za posjećivanje, uz uvažavanje potreba zaštite prirode. Na cesti koja prolazi kroz Selnicu Podravsku planira se ovim Akcijskim planom postaviti smeđu signalizaciju (znakovi obavijesti, znakovi za usmjeravanje, znakovi za pružanje turističkih i drugih informacija) kako bi se prilagodila EU standardima kao dio međunarodne biciklističke Dravske staze (Italija – Austrija – Slovenija - Hrvatska). Također je planirano urediti biciklističko odmorište uz staru Dravu, koje će omogućiti biciklistima odmor uz razgledavanje ove atraktivne „divlje“ lokacije. Uređenjem poučne staze uz staru Dravu dodatno će se povećati turistička atraktivnost ove lokacije te omogućiti posjetiteljima informiranje i edukacija o prirodnim vrijednostima uz Muru i Dravu.

Slika 4. Stara Drava kod Selnice Podravske. Izvor: Google maps

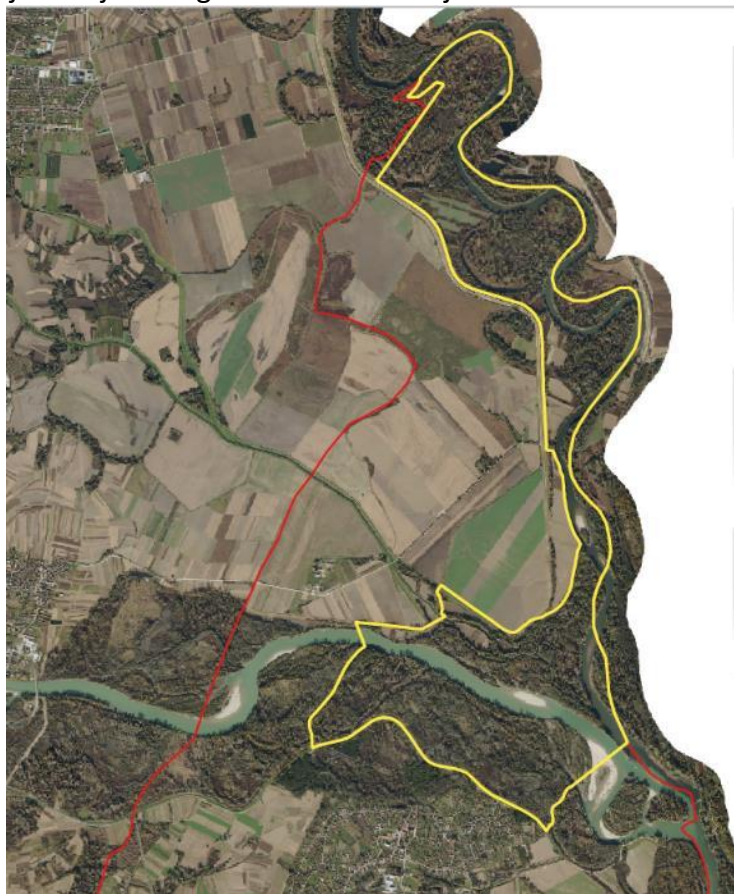

Slika 5. Detalj stare Drave kod Selnice Podravske. Foto: G.Šafarek. Izvor: Sjajno, 2019.

4.3.2.2. Posebni ornitološki rezervat Veliki Pažut

Nalazi se na prostoru ušća Mure u Dravu, unutar regionalnog parka Mura-Drava. Proteže se neposredno uz Legrad, a uključuje nedavno nastalo novo ušće Mure, sjeverno od riječnih otoka i starog ušća kod Halasz Csarde. Ovo pogranično područje nije izloženo intenzivnijem ljudskom djelovanju. Prekrasan krajobraz, iznimna bioraznolikost i značaj za ptičji svijet, potaknuli su njegovu zaštitu u kategoriji posebnog ornitološkog rezervata 1983. godine. Uz raznolika vodena i močvarna staništa kao što su brojni rukavci, mrtvice i stare depresije, ovdje je zastupljena očuvana poplavna šuma vrba i topola, koja je u nekim dijelovima gotovo potpuno divlja i neprohodna. Ovakvo stanište idealno je za brojne ptičje vrste, kao i za krupne sisavce poput jelena, srne i divlje svinje. Veliki Pažut je značajan za selidbe, zimovanja i gniježđenje ptica. Tijekom 1990-tih godina, u okviru projekta reintrodukcije dabra u Hrvatsku, upravo ovdje su bili pušteni prvi primjerci dabra, a vrsta se do danas uspješno udomaćila u ovom za dabra idealnom staništu te proširila na nova močvarna staništa uz Dravu. Zbog izuzetnih prirodnih vrijednosti, šire područje ušća Mure u Dravu se naziva i Hrvatska Amazona.

Posjećivanje šireg prostora ušća Mure u Dravu danas je vezano za lokaciju Halasz Csarde, koja je spojena neasfaltiranom cestom s obližnjim Legradom. Planiranom izgradnjom staze u dužini od cca 1 km od Halasz Csarde do novog ušća, uključujući dva mosta, omogućiti će se pješačko i biciklističko posjećivanje novog ušća u rubnom dijelu rezervata.

Slika 6. Posebni ornitološki rezervat Veliki Pažut nalazi se neposredno uz Legrad, a uključuje novo ušće Mure u Dravu, sjeverno od riječnih otoka i starog ušća kod Halasz Csarde

Slika 7. Veliki Pažut kod novog ušća Mure u Dravu. Foto: G.Šafarek. Izvor: Sjajno, 2019.

Slika 8. Šuma vrba i topola u Velikom Pažutu. Foto: J.Radović

Slika 9. Detalj iz Velikog Pažuta. Foto: J.Radović

4.3.2.3. Ušće Mure u Dravu kod Halasz Csarde

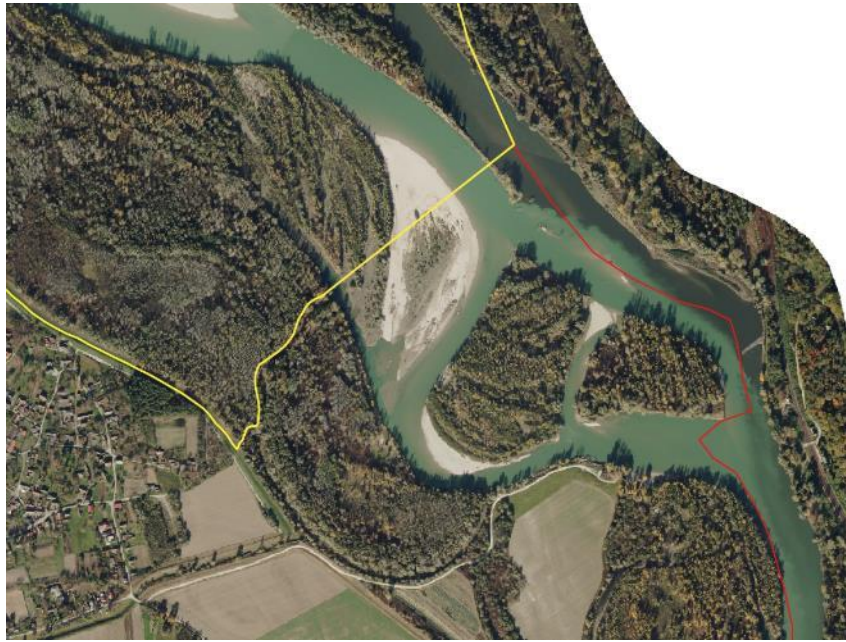
Neposredno uz Legrad nalazi se bivše ušće Mure u Dravu koje se nedavno, probijem Drave, premjestilo sjevernije. Uz jezero Šoderica, ovaj lokalitet je najvažnije izletišta na području Općine Legrad, poznato kao Halasz Csarda. Uključuje plažu Sip koju tijekom ljeta koriste stanovnici Legrada za rekreaciju i kupanje.

Na lokaciji Halasz Csarda tradicionalno se dva puta godišnje - na blagdan Svete Ane u srpnju i Svetog Mihaela u rujnu, okupljaju stanovnici Legrada i prelaze skelom u Mađarsku, do crkvice Sv. Mihaela na vrhu brda. To je do početka 18. stoljeća, prije nego je Drava svojim prirodnim premještanjem korita „prebacila“ Legrad na desnu obalu, bilo područje RH gdje je puno mještana imalo vinograde na brdu pokraj obale.

U okviru projekta „DRAVA LIFE – Integrirano upravljanje rijekama“ Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području KKŽ izgradila je 2018.godine promatračnicu i poučnu stazu s deset tabli o bioraznolikosti ovoga područja, a kroz Interreg projekt „Transboundary Management Programme for the planned 5-country Biosphere Reserve Mura-Drava-Danube“ - coop MDD, tijekom 2019. godine je uz promatračnicu izgradila i Školu uz rijeku koja je prvenstveno namijenjena održavanju edukativnih aktivnosti za djecu školske i predškolske dobi o bioraznolikosti područja Mure i Drave.

Aktivnostima koje su razrađene u ovom Akcijskom planu, Općina Legrad namjerava asfaltirati postojeću nerazvrstanu cestu između Legrada i Halasz Csarde. Budući da se radi o dionici biciklističke staze Drava Route, tako će se povećati pogodnost za biciklističko posjećivanje ove atraktivne lokacije. Uređenjem nove staze koja će ujedno biti i nastavak postojeće poučne staze, Halasz Csarda će se povezati s lokacijom na novom ušću. Također je planirana gradnja

biciklističke staze od Halasz Csarde do Šoderice te će se tako biciklističkim stazama umrežiti najvažnije izletišne točke na području Općine Legrad.

Slika 10. Područje starog ušća kod Halasz Csarde graniči s posebnim ornitološkim rezervatom Veliki Pažut (žuto-granica rezervata; crveno- državna granica)

Slika 11. Promatračnica i škola uz rijeku na lokaciji Halasz Csarda. Foto: G.Šafarek. Izvor: Sjajno, 2019.

Slika 12. Jedna od informativnih tabli uz poučnu stazu na lokaciji Halasz Csarda. Foto: J.Radović

Slika 13. Škola uz rijeku na lokaciji Halasz Csarda. Foto: G.Šafarek. Izvor: Sjajno, 2019.

4.3.2.4. Libanovec kod Đelekovca

Nizvodno od Legrada Drava je dijelom regulirana, pojas poplavne šume je sužen, a oranice se ponegdje protežu do same obale. Uz nekoliko rukavaca i otoka, ovdje se ističe lokalitet sa strmom obalom gdje već više godina gnijezde ptice bregunice, pčelarice i vodomari. Procijenjeno je da se ovdje gnijezdi kolonija od oko 1000 parova bregunica (Šafarek u: Sjajno, 2019.). Erozija rijeke ovdje je vrlo jaka i neprestano ruši obalu što je pogodno za gniježđenje ptica.

U okviru projekta „DRAVA LIFE – Integrirano upravljanje rijekama“ Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području KKŽ postavila je 2020. godine edukativnu tablu o bregunicama u blizini kolonije, a postavljena je i tabla s upozorenjem da se potrebno oprezno kretati, s obzirom na strmu obalu. Zahvaljujući prilaznoj cesti, lokacija je pristupačna. Općina Legrad planira na ovom mjestu urediti odmorište za posjetitelje s klupama i koševima za otpad.

Slika 14. Drava kod Libanovca. Izvor: ISPU

Slika 15. Strma obala s kolonijom bregunica kod Libanovca. Foto: J.Radović

Slika 16. Detalj kolonije bregunica kod Libanovca. Foto: J.Radović

Slika 17. Bregunica (*Riparia riparia*) gnijezdi u strmim riječnim obalama. Foto: G.Šafarek; Arhiva Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Koprivničko-križevačke županije

Slika 18. Informativna tabla i tabla upozorenja blizu kolonije bregunica kod Libanovca. Izvor: Drava LIFE⁶

⁶ https://www.drava-life.hr/hr/pozor-kolonija-bregunica-u-blizini/20200619_140250/

4.3.2.5. Jezero Jagnježde (Jegeniš) kod Legrada i mrtvica kod Đelekovca

Jezero Jagnježde (Jegeniš) je nastalo prije 50-tak godina vađenjem šljunka. Sjeverni dio jezera je najstariji te se u njemu već uslijed procesa eutrofikacije razvila bogata vodena i močvarna vegetacija. U južnom dijelu šljunčare i danas se vrši eksploatacija. Krajobraz obogaćuje nekoliko otoka načinjenih od jalovine. U neposrednoj blizini jezera, odvojeno uskim pojasom šume i šikare, nalazi se Đelekovačka mrtvica koja se proteže uz zapadnu obalu jezera u obliku potkove. Jegeniš posjećuju većinom ribiči, a ŠRK „Smuđ“ iz Legrada vodi brigu o ribljem fondu jezera. Uz obalu i na otocima izgrađeno je stotinjak vikend-objekata koji su nastanjeni pretežito ljeti. Zanimljivost vezana za jezero je da ono predstavlja **značajno arheološko nalazište**, gdje su kroz godine eksploatacije šljunka bili pronađeni brojni željezni i drugi arheološki predmeti.

Jezero Jagnježde (Jegeniš) je jedna od krajobrazno izuzetno atraktivnih lokacija u Općini Legrad. S obzirom na to da je smješteno uz trasu međunarodne biciklističke Dravske staze (Drava Route), Općina Legrad planira ovdje urediti biciklističko odmorište s osnovnom pratećom opremom, čime će se biciklistima omogućiti odmor uz uživanje u krajobrazu.

Obližnja **mrtvica kod Đelekovca** nalazi se u koritu nekadašnjeg dravskog rukavca. Duga je oko 1,5 km, prosječne širine od 40 do 100 metara sa širokim pojasom niske, šikaraste i šumske vegetacije po rubovima i u unutrašnjem dijelu potkove. Dubina varira od 0,5 do 2,5 metra. Na dnu se nalazi sloj detritusa mjestimično deo do 4 metra. Na cijeloj dužini mrtvice izražen je proces eutrofikacije. Usprkos intenzivnom ljudskom utjecaju, mrtvica je još uvijek lokalitet važan za bioraznolikost i krajobraznu raznolikost ovoga područja. Mrtvica je zarasla i teško pristupačna zbog guste šikare koja ju okružuje, te nije atraktivna za posjećivanje, no u kombinaciji sa šljunčarom uz koju se proteže, naročito njezin sjeverni, zamočvareni dio, ipak predstavlja važan lokalitet za bioraznolikost na području Općine Legrad. Posjetitelji su uglavnom ribiči, a na ovom dijelu jezera izgrađen je i niz bespravnih vikend-objekata.

Slika 19. Jezero Jagnježde (Jegeniš). Izvor: Wikipedia⁷

⁷ https://hr.wikipedia.org/wiki/Jegeni%C5%A1#/media/Datoteka:Jegeni%C5%A1_jezero_2.jpg

Slika 20. Jezero Jagnježde obrubljeno sa zapadne strane mrtvicom Đelekovci na snimci ortofoto 2017.-2018., ISPU⁸

4.3.2.6. Drava kod Šoderice

U blizini šljunčare i vikend naselja Šoderica, Drava se širi u splet kanala, laguna i šljunčanih otoka s pješčanim dijelovima. Ovdje je dinamika Drave vrlo izražena pa se krajobraz mijenja svake godine, a lijepo se mogu pratiti i procesi razvoja vegetacije na sprudovima. Do prije nekoliko godina ovdje je gnijezdila kolonija crvenokljunih i malih čigri, preko trideset parova. No, uslijed zarastanja, velikih varijacija u vodostaju i uznemiravanja od strane ribiča, kolonija je nestala, odnosno preselila se nizvodno. Ovdje još uvijek gnijezdi kulik sljepčič te divlje patke. Plitki dijelovi rijeke vrijedno su hranilište čapljama, crnim rodama i drugim pticama. Šikare i šume pružaju staništa brojnim drugim vrstama, a spori rukavci i bare važne su za mrijest riba, vodozemaca i ostalih vrsta vezanih za vodu. Na ovoj lokaciji nalazi se promatračnica i poučne table koje je kroz projekt IPA „Three Rivers = One Aim“ postavila Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode KKŽ.

⁸ <https://ispu.mgipu.hr/>

Slika 21. Drava kod Šoderice. Foto: G.Šafarek. Izvor: Sjajno, 2019.

Slika 22. Pogled na Dravu kod Šoderice iz promatračnice. Foto: J.Radović

4.3.2.7. Jezero Šoderica

Jezero Šoderica je šljunčara uz Dravu gdje se vadi šljunak već više od 150 godina. Danas se eksploatacijsko polje nalazi u južnom dijelu jezera, dok je stari, sjeverni dio pod znatnim utjecajem eutrofikacije i zamuljivanja. Ovo umjetno jezero je s vremenom poprimilo značajke prirodnog vodnog tijela s razvijenom vodenom i močvarnom vegetacijom i pripadajućim životinjskim svijetom. Iako izložena velikom antropogenom utjecaju i u već poodmakloj fazi eutrofikacije, jezero Šoderica predstavlja vrijedan lokalitet prirode koji doprinosi ukupnoj bioraznolikosti prostora uz Dravu. Ona je gnjezdilište i zimovalište ptica te stanište niza drugih vodenih i močvarnih biljnih i životinjskih vrsta. Radi izraženoga ljudskog utjecaja ovdje nema puno rijetkih i ugroženih vrsta i staništa. Ipak, taj nedostatak jezero Šoderica nadoknađuje svojim potencijalom da kao popularno i omiljeno mjesto za odmor i rekreaciju, postane jedan od najvažnijih informativno-edukativnih punktova za prezentaciju prirodnih vrijednosti uz Dravu.

Uz područje ušća Mure u Dravu kod Halasz Csarde, jezero Šoderica je glavno izletišta Općine Legrad i lokalitet koji ima najveći potencijal za privući veći broj posjetitelja te im ponuditi različite turističko-rekreativne sadržaje. Trenutačno većinu posjetitelja čini lokalno stanovništvo – ljeti je jezero Šoderica glavno kupalište za stanovništvo šireg područja KKŽ, a tijekom ostatka godine frekventna šetnica. Posjećivanje je vezano za sjevernu obalu jezera, koja se nalazi u granicama Općine Legrad. Ovdje se razvilo naselje Šoderica s preko 400 vikend-objekata. Usprkos nedostatku turističko-ugostiteljskih i smještajnih objekata za turiste, Šodericu posjećuje veliki broj posjetitelja, naročito ljeti, kad se ovdje održavaju različite manifestacije. Stoga je Šoderica izuzetno pogodna kao informacijski punkt o prirodnim i drugim vrijednostima na području Općine Legrad i šireg prostora, uključujući sadržaje i programe edukacije o zaštiti prirode za škole i vrtiće.

Upravo se glavne aktivnosti projekta „Promicanje održivog razvoja prirodne baštine Općine Legrad” odnose na uređenje i unaprjeđivanje jezera Šoderica za posjećivanje, posvećujući posebnu pozornost razvijanju njezine uloge u informiranju i edukaciji posjetitelja o prirodnoj i kulturnoj baštini Općine Legrad i cijele Županije. Projektne aktivnosti uključuju: uređenje šetnice na Šoderici; postavljanje javne rasvjete; izgradnju dva vidikovca/promatračnice za ptice; nabavu električnih bicikala i električnog vozila za prijevoz posjetitelja; uređenje dva dječja igrališta; postavljanje edukativnih tabli uz šetnicu; edukativne radionice iz područja prirodne baštine.

Jezero Šoderica je detaljno obrađeno u studiji „Valorizacija prirodnih vrijednosti područja Šoderice“ (Sjajno, 2020.) koja je također, kao i ovaj Akcijski plan, izrađena u okviru projekta „Promicanje održivog razvoja prirodne baštine Općine Legrad“.

Slika 23. Sjeverni dio jezera Šoderica pripada Općini Legrad, a ostatak Općini Drnje. Izvor: ISPU

Slika 24. Pogled iz zraka prema sjevernom dijelu Šoderice. Foto: G.Šafarek. Izvor: Sjajno, 2019.

Slika 25. Labudovi i liske najčešće su ptice na jezeru Šoderica tijekom zime. Foto: J.Radović

Slika 26. Močvarna i vodena vegetacija u SI dijelu jezera Šoderica. Izvor: Arhiva Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Koprivničko-križevačke županije

4.4. Kulturno-povijesne i ostale turističke atrakcije

Kako je navedeno u poglavlju 3.2., turističke atrakcije osim prirodnih, podrazumijevaju i tzv. stvorene, koje uključuju niz kategorija zastupljenih i na području Općine Legrad. U nastavku se navode turističke atrakcije koje su identificirane u suradnji s Općinom Legrad i Turističkom zajednicom područja „Središnja Podravina“, a svrstane po sljedećim kategorijama: kulturno-povijesna baština; izložbeni prostori; tradicijska baština; povijesne zanimljivosti; znamenite osobe; kulturne i druge manifestacije; turističke staze, putovi i ceste; sportsko-rekreacijski parkovi; kamping. Također se navode ideje i mogućnosti za razvoj novih atrakcija, koje su uključene i u aktivnosti planirane ovim Aksijskim planom.

4.4.1. Kulturno-povijesna baština

Na području Općine Legrad zaštićena su sljedeća kulturna dobra (Marković Sirovec, 2020.):

Nepokretna kulturna dobra

Crkve:

1. **Crkva Presvetog Trojstva, Legrad** (Z – 2896) - jedan od najvrjednijih podravskih baroknih spomenika. Izgrađena je u periodu od 1769. do 1784. godine. Budući da je jedna od najvećih crkava u Podravini i privlači svojim kasnobaroknim izgledom, mještani Legrada prozvali su je Podravskom katedralom. Opremljena je zanimljivim zidnim slikama, kasnobarokno-klasicističkim oltarima i propovjedaonicom. Zaštićena je kao nepokretno kulturno dobro, dok su orgulje i cjelokupni inventar crkve zaštićeni kao pokretno kulturno dobro. U posljednjem se desetljeću intenzivno obnavlja.

Slika 27. Crkva Presvetog Trojstva u Legradu. Izvor: <https://opcinalegrad.hr/>

2. **Crkva Žalosne Gospe, Legrad** (Z – 3262) - Ovo je jednobrodna crkva manjih dimenzija sa zaobljenim svetištem. Sagrađena je 1840. godine, a obnovljena 1924. godine. Primjer je kasnobarokno – klasicističkog oblikovanja.

3. **Crkva sv. Jelene, Kutnjak** (Z – 3383) - sagrađena je na mjestu starije drvene kapele 1763. godine, a naknadnom adaptacijom u 19. stoljeću dobila je sadašnji izgled.
4. **Crkva sv. Martina, Zablatje** (Z – 3201) - jednobrodna građevina pravokutnog tlocrta većih dimenzija, sagrađena u središtu naselja 1878. godine na mjestu starije drvene župne crkve spomenute prvi put u 16. stoljeću.

Povijesna oprema prostora:

5. **Grupa pilova u Legradu** (P – 5633) - Pil je javni kameni spomenik, najčešće s reljefima ili skulpturama postavljenim na visokom monolitnom stupu ispod kojeg je kameno postolje. Zaštićena grupa od pet baroknih pilova nalazi se u parku ispred Crkve Presvetog Trojstva. Ističe se kasnobarokni Pil svetog Florijana iz 1735. godine s glavnom skulpturom svetog Florijana te dvije bočne skulpture - svetog Josipa i svetog Ivana Nepomuka

Slika 28. Grupa pilova u parku u Legradu. Izvor: <https://opcinalegrad.hr/>

Pokretna kulturna dobra

6. **Crkva Presvetog Trojstva – orgulje, Legrad** (Z – 3151) - velike pneumatske orgulje, jedan od najznačajnijih primjeraka domaćeg graditeljstva orgulja
7. **Crkva Presvetog Trojstva – crkveni inventar, Legrad** (Z – 5307)
8. **Crkva sv. Martina – orgulje, Zablatje** (Z – 3735) - djelo nepoznatog graditelja iz prve polovice 19. stoljeća. Kućište s tri tornja ugrađeno je bez postolja u ogradu kora. Osnovnu likovnu vrijednost predstavljaju vješto rezbarene zavjese nad sviralama.
9. **Crkva sv. Jelene – orgulje Kutnjak** (P – 5567)

Osim navedenih zaštićenih spomenika kulture, zanimljiva je i

10. **Evangelička crkva u Legradu** - stavljena pod preventivnu zaštitu 2007. godine. Evangelička crkvena općina Legrad spada među najstarije luteranske crkvene općine u Republici Hrvatskoj.

Slika 29. Evangelička crkva u Legradu. Izvor: <https://ecrh.hr/legrad/>

4.4.2. Izložbeni prostori

Nekoliko izložbenih prostora u Legradu nastalo je volonterskim radom, a uz kvalitetnu prezentaciju mogli bi postati vrijedna turistička atrakcija.

11. Legradska hiža - etnografska zbirka

Učenici OŠ Legrad osnovali su zavičajnu zbirku „Legradska hiža“ s nizom prikupljenih izložbenih eksponata. Uz pomoć svojih roditelja, baka i djedova, prikupili su starine, uporabne predmete i alate iz Legrada te ih smjestili u Legradsku hižu tik uz nekadašnju osnovnu školu. Zbirka broji više stotina evidentiranih izložaka i zorno prikazuje nekadašnji život u Legradu.

Slika 30. Etnografska zbirka u Legradskoj hiži. Izvor: <https://tzip-sredisnja-podravina.hr/>

12. Školski muzej i spomen soba Marije Bango

Učenici OŠ Legrad uključeni u izvanastavnu aktivnost Ekići uredili su uz poturu Općine Legrad „Školski muzej Legrad“ u staroj školskoj zgradi, koji uključuje izložbeni prostor „Spomen-soba Marije Bango“. Školski muzej prikazuje nekadašnja nastavna sredstva i pomagala, knjige i stare zapise. Posebna prostorija posvećena je životu i radu Marije Bango, legradske književnice i prosvjetne djelatnice, koja je dala značajan doprinos očuvanju tradicije, kulture i kulturne baštine Legrada. Prikupljeni su brojni materijali, uključujući one koje je sama Marija Bango ostavila u nasljedstvo Legradu. Soba je kao izložbeni prostor otvorena za javnost 26. siječnja 2018., na četvrtu Noć muzeja, zajedno sa Školskim muzejom. To je vrijedan doprinos prezentaciji tradicijske baštine na području Općine Legrad, koju je važno dalje unaprijeđivati pa se i jedna od aktivnosti Akcijskog plana odnosi na ovaj izložbeni prostor.

Slika 31. Školski muzej u Legradu. Izvor: <http://os-legrad.skole.hr/>

13. Vatrogasna spomen zbirka

Članovi dobrovoljnog vatrogasnog društva iz Legrada skupili su vrijedne eksponate iz prošlosti te su ih izložili u svojoj Spomen zbirki koja govori o povijesti društva, osnovanog još 1884. godine. Najvrjedniji primjerak zbirke je zastava društva iz 1899. godine, koja je ujedno i jedna od najstarijih očuvanih vatrogasnih zastava u Hrvatskoj.

Slika 32. Vatrogasna spomen-zbirka u Legradu Izvor: <https://tzp-sredisnja-podravina.hr/>

Osim navedenih izložbenih prostora, u planu je realizirati **novi izložbeni prostor - Kuća posvećena obitelji Zrinski**, kao početnu točku postojeće turističke rute „Tematski put Zrinski – Sulejman“ koja povezuje Hrvatsku i Mađarsku u porječju Drave i Dunava.

4.4.3. Tradicijska baština

Tradicijska baština obuhvaća nematerijalne turističke atrakcije, primjerice folklor, rukotvorstvo, tradicijske obrte, gastronomiju, pripovijetke, legende i predaje i drugo. Ove se atrakcije mogu iskoristiti za obogaćivanje turističke ponude, npr. u obliku edukativnih radionica; izložbi; predstavljanja na različitim manifestacijama; izrade tiskanih materijala, suvenira i sl. Odgovarajuće aktivnosti su uključene u Akcijski plan.

Na području Općine Legrad zanimljivi su brojni elementi tradicijske baštine, npr.:

- **Košaraštvo (pletenje šiblja)** – razvija se i u današnje vrijeme; moguće je održavati radionice na temu košaraštva
- **Tradicionalna izrada noževa** - nekada je Legrad bio čuven po razvijenom obrtništvu i izradi visokokvalitetnih noževa
- **Ispiranje zlata** - Drava je jedna od najpoznatijih zlatonosnih rijeka pa su se ovdašnji ljudi bavili ispiranjem zlata još od 17.stoljeća. Zlatari su obično radili u parovima, uz pomoć posebne opremu za ispiranje šljunka. Još u prvoj polovici 20.stoljeća bilo je oko 300 zlatarskih čamaca na Dravi i Muri, a najviše upravo ovdje na području ušća.
- **Mlinarstvo** – nekoć je bilo snažno zastupljeno na Muri i na Dravi
- **Tradicionalna plovila** – na Dravi su se koristili posebno oblikovani čamci od drveta topole („čon“), kojima su krajevi odrezani radi lakšeg pristajanja. Nekoć je uz Dravu bilo puno više šuma, a drvo se vozilo prodavati nizvodno posebnim splavima („flojs“) od trupaca povezanih vrbovim šibama.
- **Pripovijedanje bajki, mitova i legendi** - Legrad s okolicom obiluje brojnim zanimljivim legendama od kojih je najpoznatija ona o Dravskom čovjeku, vilenjacima i carici Karolini. Priču o Dravskom čovjeku obradila je Marija Bango u knjizi pripovjedaka za djecu „Kralj Drave“.
- **Dječje igre i brojalice** - brojalice iz ovoga područja je opisala Marija Bango u knjizi „Kralj Drave“, a po uzoru na nju djeca iz OŠ Legrad su prikupili stare podravske i legradske dječje igre i objavili ih u knjizi „Škrinja zaboravljenih igara“. Moguće je održavati radionice na ovu temu.

Slika 33. Knjige „Kralj Drave“ i „Škrinja zaboravljenih igara“. Izvor: <https://tzp-sredisnja-podravina.hr/>

- Gastronomija – moguće je održavati kulinarske tečajeve za pripremu **tradicionalnih recepata**
- Kulturno umjetničko društvo «Zrin» izvodi izvorni **legradski folklor** te prikazuje običaje svojeg mjesta («Legradski svati», «Kada si nam svane ona zorica», «Legradске podojale»,...)
- Udruga žena Legrad bavi se **očuvanjem starina** poput starog namještaja, knjiga, crteža, uporabnih predmeta. Područje njihova interesa je također izrada prepoznatljivih suvenira koji bi se koristili za turističku promidžbu, te organizacija cjelodnevnog kulturnog događanja na temu dravskih mlinova, krušne peći te delicija koje se vežu uz to.

4.4.4. Povijesne zanimljivosti

Povijest Legrada vrlo je osebujna te obiluje zanimljivostima koje je moguće iskoristiti kao turističku atrakciju u sklopu turističke ponude, primjerice:

- **Legrad se spominje od 1384. godine** kao naselje u Međimurju; od 15. stoljeća bio je poznato trgovište te je na prijelazu iz 17. u 18. stoljeće imao više od 3000 stanovnika; od 16. stoljeća bio je dio posjeda Zrinskih
- Nakon poplave 1710. godine, promjenom toka rijeke Drave **Legrad je „prebačen“ s međimurske na podravsku, tj. desnu obalu Drave**. S Mađarske je strane ostala Legradска gora, kao i vinogradi koje su Legradјani posjedovali. Od 1994. godine, tradicionalno se dva puta godišnje organizira svečanost prijelaza skelom u Mađarsku iz izletišta Halasz Csarde. Tih se dana slavi prijateljstvo dviju zemalja uz bogat kulturnoumjetnički program u sklopu kojeg se posjećuje crkvice svetog Mihovila na Legradskoj gori.
- U Velikom Pažutu, na obali Mure, kratko je vrijeme postojala **utvrda Novi Zrin (1661. – 1664.)**. Dao ju je sagraditi ban Nikola Zrinski 1661. godine u cilju obrane od turske najezde, budući da se preko puta, na lijevoj obali Mure, nalazio ugarski teritorij okupiran od strane Osmanskog Carstva. Tri godine utvrda je odolijevala napadima, a 1664.godine turska vojska ju je zaposjela i potpuno razorila. Na mjestu nekadašnje utvrde postavljen je spomen-obelisk.

Slika 34. Spomen-obelisk na mjestu nekadašnje utvrde Novi Zrin. Foto: J.Radović

Zanimljiv je podatak da su na području šljunčara Jagnežde (Jegeniš) i Šoderica značajni **arheološki lokaliteti**. Zanimljivost vezana za Jagnežde (Jegeniš) je da su ovdje kroz godine eksploatacije šljunka bili pronađeni brojni željezni i drugi arheološki predmeti. Riječ je uglavnom o željeznim predmetima za svakodnevnu upotrebu, poput noževa, sjekira, klinova, te o mnoštvu drugih predmeta koji potječu iz različitih arheoloških razdoblja. Neki se od njih čuvaju u Muzeju grada Koprivnice, a većina ih se nalazi u privatnoj Zbirci Zvijerac u Torčecu.

4.4.5. Ostale kulturne atrakcije

- **Graffiti ranč Legrad** – kroz ovaj projekt su brojne javne fasade i objekti u Legradu oplemenjeni kroz art street slikarnice. Turističku atrakciju može predstavljati održavanje umjetničkih radionica s mentorima graffiti tehnike, stalna izložba i kreiranje graffiti tematske rute.

Slika 35. Oslíkana fasada u Legradu u sklopu projekta „Graffiti ranč“. Izvor: <https://tzp-sredisnja-podravina.hr/>

4.4.6. Znamenite osobe

Znamenite osobe također predstavljaju uobičajenu kategoriju turističkih atrakcija. Na području Općine Legrad takve osobe su:

- **Petar Berke** (Globoko, Štrigova 1733. - Legrad 1798.), svećenik, od 1769. je bio legradski župnik i graditelj crkve.
- **Franjo Slabi** (Legrad 1739. - Beč, 1767. godine), hrvatski liječnik.
- **Dragutin Feletar** (Veliki Otok, općina Legrad, rođ. 1941.), hrvatski geograf i publicist, akademik HAZU.
- **Marija Bango** (Legrad) – prosvjetna radnica i spisateljica, zaslužna za očuvanje legradskih narodnih običaja, legendi, pjesama i plesova i dječjih igara

4.4.7. Manifestacije

- Udruga žena Legrad nositeljica kulturne manifestacije “**Dani kruha i zahvalnosti na plodovima zemlje**”. U sklopu manifestacije organiziraju izložbu ručnih radova koje izrađuju same članice. U planu je i organizacija cjelodnevnog kulturnog događanja na temu dravskih mlinova i krušne peći.
- Manifestacija „**Ljeto na Šoderici**“ održava se redovito od 2009. godine tijekom ljetnih mjeseci uz jezero Šoderica. Uključuje predstave Kerekesh teatra, glazbeni događaj Šoderica Open Air, „Country weekend“, kupove sportskog ribolova, te niz drugih kulturnih, zabavnih i sportsko-rekreativnih sadržaja.

4.4.8. Turističke staze, putovi i ceste

Biciklističke staze

Kroz Legrad prolazi nekoliko međunarodnih tematskih biciklističkih ruta, a Općina Legrad postupno uređuje pojedine dionice na svojem području kako bi osigurala potrebni standard. Akcijski plan navodi niz aktivnosti uređivanja postojećih i novih dionica s ciljem povezivanja i međusobnog umrežavanja svih lokalitete s prirodnim i kulturnim atrakcijama. Uz staze je, sukladno europskim standardima, potrebno urediti biciklistička odmorišta s osnovnom infrastrukturom te unaprijediti ugostiteljsku ponudu i smještajne kapacitete uz biciklističke rute koji bi omogućili duže zadržavanje posjetitelja na području Općine Legrad.

- **Murska biciklistička staza (Tour de Mur)** proteže se kroz Austriju, Sloveniju i u zadnjoj dionici od 85 km prolazi kroz Hrvatsku, završavajući u Legradu. Već više od dvadeset godina ovom rutom prolazi velika međunarodna Rekreativna biciklistička utrka (biciklijada) koja kreće iz Austrije. U Legradu se Tour de Mur spaja na Drava Route i Iron Curtain trail (EuroVelo 13) koje vode sve do Dunava.
- **Dravska ruta (Drava Route)** je otvorena 2002. godine kao prva obilježena biciklistička staza u regiji, a dio je međunarodnog biciklističkog koridora EUROVELO broj 13, poznatog i kao „Staza željezne zavjese“. Dravska ruta kreće od izvora Drave u Italiji, kroz Austriju, Sloveniju i Hrvatsku u ukupnoj dužini od 710 km. U Hrvatskoj se proteže u dužini od 265 km, uključujući dio od Legrada do Pitomače 84 km nizvodno. Kao biciklistička trasa koriste se već postojeći sporedni putovi, a dionice su tako postavljene da ne prolaze samo glavnom ulicom naselja, nego skreću u prirodni krajobraz, izbijajući ponegdje i na Dravu te prolazeći uz jezero Šodericu. Trasa je lagana za vožnju i idealna za obiteljski turizam te rekreaciju.
- Međunarodni biciklistički koridor **EUROVELO broj 13**, tzv. Staza Željezne zavjese („Iron curtain trail“) dio je europske mreže biciklističkih ruta. To je projekt ECF – Europske biciklističke federacije (European Cyclists' Federation) i nacionalnih i regionalnih partnera, a glavni mu je cilj povezati postojeće i planirane nacionalne i regionalne biciklističke rute u jedinstvenu europsku mrežu. Staza se proteže od Barentsovog mora u Finskoj do Crnog mora u Bugarskoj. Prolazi i kroz Legrad, a ušće Mure u Dravu valorizirano je kao jedno od najljepših mjesta na cijeloj stazi.

- Međunarodna ruta „**Cycle in a network**“ povezuje Međimurje i Koprivnicu, te mađarske gradove Nagykanizsa i Zalakaros. Od Leграда ruta ide prema Koprivnici i dalje se vraća u Mađarsku prema Nagykanizsi i Zalakarosu.
- **Kulturna ruta Zrinski Sulejman** nastala je u sklopu IPA projekta „Tematski put Zrinski – Sulejman“ čiji je nositelj Grad Siget, a promovira kulturnu baštinu, gradove, znamenitosti, priče i legende te gastronomiju iz vremena grofova Zrinskih i osmanlijskog cara Sulejmana Veličanstvenog. Ova turistička ruta od 290 kilometara povezuje Hrvatsku i Mađarsku u porječju Drave i Dunava, a započinje upravo u Legradu, koji je u 16. stoljeću postao sastavni dio posjeda grofova Zrinskih, koji su ondje uredili sjedište Legradske kapetanije i 1567. godine izgradili protuosmansku utvrdu. Kulturna ruta Zrinski – Sulejman podsjeća na vrijeme kad je ovim putem prodirala vojska Osmanskog carstva po nalogu cara Sulejmana Veličanstvenog nastojeći, nakon hrvatskog Podunavlja i Osijeka, pokoriti ostatak srednjovjekovne Hrvatske i Ugarske te doći do Beča.

Trenutačno je u provedbi **Interreg Danube projekt „Amazon of Europe Bike Trail“** kojemu je cilj kroz suradnju organizacija iz pet zemalja uspostaviti međunarodno prepoznat i održiv cikloturistički proizvod na području budućeg 5-državnog UNESCO rezervata biosfere Mura-Drava-Dunav (TBR MDD). Održiv biciklistički turizam na području Europske Amazone temelji se na valorizaciji prirodnih i kulturnih resursa, a fokusiran je na očuvanje prirode i zaštitu okoliša. Aktivnosti će biti usmjerene na uređenje biciklističkih staza s pripadajućim objektima. Koprivničko-križevačka županija jedan je od partnera u ovom projektu u kojega je aktivno uključena i Općina Legrad.

Niz aktivnosti u ovom Akcijskom planu usmjeren je na uređenje biciklističkih staza kao dijela sustava navedenih biciklističkih ruta. Na taj način omogućiti će se posjećivanje svim glavnim prirodnim i kulturnim turističkim atrakcijama na području Općine Legrad.

Šetnice

Kroz projekt „Promicanje održivog razvoja prirodne baštine Općine Legrad“ tijekom 2020. godine uređena je **šetnica uz sjeverozapadnu obalu jezera Šoderica**. Duga je 1,5 km, a uključuje javnu rasvjetu, klupe i koševе za smeće. Time je značajno unaprijeđena vrijednost i atraktivnost Šoderice kao omiljenog izletišta brojnih posjetitelja tijekom cijele godine.

Slika 36. Nova šetnica uređena 2020.godine kroz projekt „Promicanje održivog razvoja prirodne baštine Općine Legrad“. Foto: J.Radović

Poučne staze

Poučne staze važan su dio turističke ponude koji omogućuje posjetiteljima informirati se i educirati o prirodnim i kulturnim vrijednostima područja kojega posjećuju. U Općini Legrad su dvije takve staze koje je u sklopu pojedinih projekata i u suradnji s Općinom Legrad, osmislila i realizirala Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području KKŽ:

- Poučna staza na lokaciji **Halasz Csarada** s tablama o bioraznolikosti ušća Mure u Dravu, promatračnicom i školom uz rijeku
- Poučna staza **uz Dravu kod Šoderice** s promatračnicom i tablama o bioraznolikosti i zaštiti prirode u Regionalnom parku Mura-Drava
- Kroz projekt „Promicanje održivog razvoja prirodne baštine Općine Legrad“ uređuje se **poučna staza uz novu šetnicu na Šoderici**, tematski vezana za jezero Šoderica i druge prirodne vrijednosti u Općini Legrad. U sklopu staze su također vidikovac i promatračnica.

Akcijskim planom zacrtano je uređenje **novih poučnih staza na lokacijama novog ušća Mure u Dravu, jezera Jagnježđe (Jegeniš) i Drave kod Selnice Podravske.**

Slika 37. Jedna od tabli uz poučnu stazu na ušću Mure u Dravu kod Halasz Csarde. Foto: J.Radović

4.4.9. Atrakcije zbog atrakcija

U ovu kategoriju turističkih atrakcija spadaju različiti zabavni parkovi, vodeni parkovi, zabavišta i slično.

- **Turističko izletište „AquaTerra lake resort“/„Aquaterra adventure“** uz kupališnu plažu na jezeru Šoderica uključuje cijeli niz sportsko-rekreativnih sadržaja na kopnu i na vodi: adrenalinski park, paintball za odrasle, dječji paintball, zip-line, gađanja mete lukom i strijelom, dječja igrališta i drugo.

Slika 38. Aquaterra adventure uz obalu jezera Šoderica. Izvor: <https://soderica.in/>

4.5. Postojeća infrastruktura i kapaciteti za upravljanje posjetiteljima

4.5.1. Postojeća infrastruktura

Infrastruktura važna za posjećivanje prirodnih i drugih turističkih atrakcija uključuje u prvom redu **prometnu infrastrukturu** koja ih čini dostupnima (ceste, biciklističke staze s odmorištima, šetnice i dr.) te **posjetiteljsku infrastrukturu** vezanu za informiranje i edukaciju (posjetiteljski centri, poučne staze, informacijske i poučne table, promatračnice i dr.). Prometna i posjetiteljska infrastruktura vezana za posjećivanje turističkih atrakcija na području Općine Legrad opisana je u poglavlju 3.4.8. (biciklističke i poučne staze, šetnice).

Osim toga, važno je postojanje **dodatne infrastrukture**:

- **opskrbnih objekata** (trgovine i sl.),
- **suvenirnica**
- **biciklističkih odmorišta** s dodatnom opremom (klupe, koševi, paket alata za popravak bicikala, info-tabla, poželjno i punjači za elektroničke uređaje i wi-fi bežični pristup pomoću malih solarnih panela)
- te naročito **smještajnih kapaciteta** koji omogućuju višednevni boravak na određenom području te sustavni obilazak i razgledavanje svih njegovih turističkih atrakcija.

Navedena infrastruktura je trenutačno izrazito nedostatna na području Općine Legrad, uslijed čega je teško očekivati intenzivnije posjećivanje i povećanje turističke potrošnje.

Akcijski plan je usmjeren na popunjavanje ovih nedostataka kroz: uređenje postojećih biciklističkih staza; gradnju novih staza kojima bi se povezale glavne prirodne atrakcije - Drava kod Selnice Podravske, Halasz Csarda, novo ušće Mure u Dravu, Libanovec, Jagnežđe (Jegeniš), Drava kod Šoderice i jezero Šoderica; gradnju novih poučnih staza s edukativnim sadržajima (novo ušće, Jegeniš, Drava kod Selnice Podravske); gradnju novih posjetiteljskih centara sa suvenirnicama (Legrad, Šoderica); poticanje otvaranja novih smještajnih kapaciteta i drugo.

4.5.2. Postojeći smještajni kapaciteti

Prema podacima Turističke zajednice područja „Središnja Podravina“, na području Općine Legrad su registrirani sljedeći smještajni kapaciteti, koji su svi smješteni na obali jezera **Šoderica**:

1. Apartman Labud*** (1 soba /2 kreveta)
2. Kuća za odmor Breza*** (1 soba/3 kreveta)
3. Kuća za odmora Four seasons**** (4 sobe/8 kreveta)
4. Kamp odmorište Aquaterra (55 mjesta/165 osoba)

Ako se izuzme Kamp odmorište Aquaterra, **evidentan je izraziti nedostatak smještajnih kapaciteta**.

4.5.3. Postojeći kapaciteti za upravljanje posjetiteljima

Kapaciteti za upravljanje posjetiteljima su nedostadni te ne postoji sustavno upravljanje posjetiteljima, s obzirom na to da niti nema značajnije organizirane turističke ponude. Lokalno stanovništvo je uključeno tek u manjoj mjeri, prvenstveno vezano za ponudu smještaja koja je također vrlo ograničena. Važnu ulogu u upravljanju posjetiteljima imaju:

Općina Legrad na svojoj web stranici <https://opcinalegrad.hr/> pruža osnovne informacije o turističkim sadržajima, ugostiteljskim objektima, zanimljivim područjima za posjećivanje (Veliki Pažut i jezero Šoderica), kulturnim dobrima i drugo.

Godine 2017. osnovana je turistička zajednica pod nazivom **Turistička zajednica područja „Središnja Podravina“** koju čine općine: Legrad, Gola, Molve, Novigrad Podravski, Virje i Hlebine. Na web stranici www.tzp-sredisnja-podravina.hr/ i u brošuri „Turistička zajednica područja Središnja Podravina“ pružaju se iscrpni podaci o turističkim odredištima ovoga prostora, aktivnostima, kulturnim događanjima, mogućem smještaju, gastronomskoj ponudi te razne druge korisne informacije. Navedeni su i kontakti **dva ovlaštena vođiča** za područje KKŽ. Ipak, samo jedna zaposlena osoba u TZ ne predstavlja dostatne kapacitete za intenzivnije poticanje i podršku razvoju turizma na prostoru središnje Podravine.

Turistička zajednice Koprivničko-križevačke županije pruža relevantne informacije na web stranici <http://www.podravinaiprigrorje.hr/>. Ova TZ dodjeljuje godišnje potpore za održavanje različitih manifestacija od regionalnog i lokalnog značaja kao glavnog motiva dolaska turista u Koprivničko-križevačku županiju. Također dodjeljuje subvencije za organizirani dolazak izletnika (škole i dr.) na područje županije. Uključena je u organizaciju događaja u okviru „Ljeta na Šoderici“ (country weekend i dr.).

Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Koprivničko-križevačke županije u okviru svoje djelatnosti, prema svojim mogućnostima provodi aktivnosti promicanja zaštićenih područja, čime značajno doprinosi privlačenju posjetitelja i njihovoj prikladnoj informiranosti i edukaciji o zaštiti prirode. Informacije o zaštićenim područjima objavljuje na svojoj web stranici <https://www.zastita-prirode-kckzz.hr/>, te tiskanjem niza informativnih i edukativnih materijala o zaštiti prirode. Također, JUZDP KKŽ već godinama intenzivno surađuje sa školama na području županije, vezano za vođenje školske djece u obilazak pojedinih zaštićenih područja i njihovu edukaciju o zaštićenim područjima i bioraznolikosti na području KKŽ. Javna ustanova provodi edukaciju djece i kroz radionice na Šoderici, a naročito na lokaciji nove Škole u prirodi na ušću Mure u Dravu kod Halasz Csarde. Ipak, kapaciteti se ne mogu smatrati dovoljnima, s obzirom na to da JU ima samo dvije zaposlene osobe.

Akcijski plan ovu tematiku obrađuje tako da predviđa: stručno usavršavanje zaposlenika u nadležnim ustanovama; edukaciju provoditelja turističkih programa i edukaciju stanovništva za uključivanje u turističku ponudu.

4.6. Usluge i programi za posjetitelje

Sustavno organiziranih usluga i programa za posjetitelje na području Općine Legrad nema puno. Uglavnom su opisani u prethodnom tekstu kroz opis pojedinih turističkih atrakcija i analizu posjetitelja, a ovdje se navode s obzirom na tematiku ovoga poglavlja.

Ugostiteljske usluge

Prema Zakonu o ugostiteljskoj djelatnosti (NN 85/15, 121/16, 99/18, 25/19, 98/19, 32/20, 42/20), ugostiteljski objekti osiguravaju pripremu jela, pića i napitaka i pružanje usluga smještaja. S obzirom na vrstu usluge razvrstavaju se u sljedeće skupine: hoteli, kampovi, ostali ugostiteljski objekti za smještaj, restorani, barovi, catering objekti, objekti jednostavnih usluga.

U Općini Legrad sve registrirane **usluge smještaja** vezane su za lokaciju Šoderica, a uključuju samo tri kuće za odmor sa 6 soba/13 kreveta i Kamp odmorište Aquaterra s 55 mjesta za smještaj do 165 osoba (vidi poglavlje 3.5.2.).

Na web stranici Općine Legrad⁹ navedeno je 5 **caffee barova** za cijelo općinsko područje – dva su u Legradu, jedan u Selnici Podravskoj, jedan u Velikom Otoku i jedan na Šoderici. **Nema registriranih restorana ni pizzerija.**

Trgovine i prodaja suvenirna

Postoji nekoliko manjih trgovina osnovnim živežnim namirnicama, a nema nijedne suvenirnice.

Usluge provedbe edukacijskih i interpretacijskih programa, vođenja obilazaka i izleta

Ne postoji organizirana ponuda u tom smislu. **Javna ustanova za upravljanje zaštićenim područjima na području KKŽ** nekomercijalno provodi edukacijske programe o zaštiti prirode i vodi obilaske zaštićenih područja, uglavnom za školsku djecu. U Općini Legrad ove su aktivnosti vezane za lokaciju Škole u prirodi na ušću Mure u Dravu kod Halasz Csarde i uz lokaciju Šoderica. Na web stranici TZ područja „Središnja Podravina“ upućuje se na **dva ovlaštena turistička vodiča** koji pokrivaju i područje Općine Legrad.

Tiskani i ostali materijali vezani za edukaciju i interpretaciju

Javna ustanova za upravljanje zaštićenim područjima na području KKŽ tiskala je niz plakata, letaka i brošura o zaštiti prirode koje se koriste za edukaciju i interpretaciju školske djece na Šoderici i Školi uz rijeku. TZ područja „Središnja Podravina“ na svojoj web stranici objavila je brošuru „Turistička zajednica područja Središnja Podravina“ koja uključuje i informacije o Općini Legrad.

⁹ <https://opcinalegrad.hr/turizam/ugostiteljski-objekti/>

Manifestacije

Manifestacija „**Ljeto na Šoderici**“ održava se tijekom ljetnih mjeseci uz jezero Šoderica. Uključuje predstave Kerekesh teatra, glazbeni događaj Šoderica Open Air, „Country weekend“, kupove sportskog ribolova, te niz drugih kulturnih, zabavnih i sportsko-rekreativnih sadržaja.

Akcijski plan predviđa poticanje poduzetničkih projekata koji doprinose razvoju turističke ponude, uključujući potpore za otvaranje novih smještajnih kapaciteta; otvaranje ugostiteljskih objekata s ponudom autohtonih jela; realizaciju raznih drugih lokalnih projekata koji doprinose razvoju turističke ponude. Također, pojedine aktivnosti odnose se na: osmišljavanje i izradu suvenira; organiziranje/potpore manifestacija; razvoj vodenog turizma; razvoj ruralnog wellnesa; razvoj novih turističkih atrakcija u Legradu; nove animacijske programe i drugo.

Vežano za edukacijske programe, predviđa se: održavanje istraživačkih i tematskih volonterskih kampova; edukacija djece na otvorenom; izrada edukativnih materijala; organizacija bird-watching obilazaka; radionice pripovijedanja bajki, mitova i legendi Podravine i radionice pletenja šiblja.

4.7. Analiza posjetitelja

Podataka o posjetiteljima na području Općine Legrad je malo, s obzirom na oskudnu turističku ponudu u sklopu koje bi se moglo pratiti stanje. Turistička zajednica područja „Središnja Podravina“ prikuplja podatke o broju turista i noćenja preko sustava **eVisitor** (Tablica 1). Vidljivo je značajno povećanje turističkih noćenja nakon registriranja kamp odmorište „Aquaterra lake resort“ na Šoderici.

Općina Legrad procjenjuje da **jezero Šoderica tijekom godine posjeti oko 70.000 posjetitelja**. Radi se uglavnom o lokalnom stanovništvu iz područja županije koje posjećuje Šodericu radi šetnje i uživanja u krajobrazu, a tijekom ljeta i radi kupanja te sudjelovanja u događanjima u sklopu manifestacije „Ljeto na Šoderici“. Najveći broj posjetitelja bilježi se tijekom vikenda. Procjena je napravljena temeljem zabilježenog broja od oko 1100 automobila dnevno u vrijeme najveće posjećenosti tijekom ljeta, računajući prosječno s tri osobe po automobilu te uzimajući u obzir promjenu frekvencije posjetitelja tijekom godine. Ostali zanimljivi lokaliteti u Općini daleko su manje posjećeni te ne postoje podaci o brojnosti posjetitelja niti o drugim parametrima vezanim za posjećivanje.

U sklopu projekta „Promicanje održivog razvoja prirodne baštine Općine Legrad“ postaviti će se brojač posjetitelja na lokaciju ulaza na šetnicu na Šoderici, što će ubuduće omogućiti sustavni monitoring posjećivanja ovoga lokaliteta.

Tablica 1. Podaci o broju turista i turističkih noćenja na području Općine Legrad (izvor: TZ područja „Središnja Podravina“)

Razdoblje	Noćenja domaći	Noćenja strani	Broj turista - domaći	Broj turista - strani	Prosječno trajanje boravka u danim- domaći	Prosječno trajanje boravka u danim- strani
01.01.-1.12.2017.	31	17	9	11	3,44	1,55
01.01.-1.12.2018.	35	28	16	19	2,19	1,47
01.01.-1.12.2019.	422	183	179	57	2,36	3,21
01.01.-1.10.2020.	1446	184	80	24	19,03	7,67

Napomena uz noćenja: tijekom 2017. do studenoga 2018. bio je otvoren objekt Legrađanka u Legradu; kuća za odmor Šoderica zatvorena je 2019. godine; tijekom 2019. je otvorena kuća za odmor Four seasons i registrirano je kamp odmorište Aquaterra lake resort.

4.8. Suradnja s dionicima vezano za posjećivanje/turizam

U Općini Legrad postoji niz dionika koji se mogu vezati uz tematiku posjećivanja, odnosno turizma. Osim same Općine Legrad i turističkih zajednica (TZ područja Središnja Podravina i TZ KKŽ), kao glavnih nositelja relevantnih aktivnosti, dionicima se mogu smatrati i druge fizičke i pravne osobe, uključujući: poduzetnike, poljoprivrednike (OPG-ovi), ribiče (Športsko – ribolovni klub „Smuđ“ Legrad), lovce (Lovačka udruga „Kuna“ Legrad), LAG „Mura – Drava“, školsku i vrtićku djecu (Osnovna škola Legrad i Dječji vrtić Dabrić), udruge (Ekološka udruga Legrad, KUD „Zrin“ Legrad i druge). Svi oni mogu imati svoje mjesto i ulogu u aktivnostima posjećivanja i turizma općenito, kao i u provedbi pojedinih aktivnosti ovoga Akcijskog plana.

Akcijski plan usmjeren je na suradnju s dionicima naročito kroz sljedeće aktivnosti: poticanje poduzetničkih projekata koji doprinose razvoju turističke ponude; poticanje projekata udruga koji doprinose razvoju turističke ponude; brendiranje lokalnih proizvoda; povezivanje plasiranja lokalnih proizvoda s turističkim programima; nagradni natječaji za lokalno stanovništvo.

4.9. Komunikacija prema posjetiteljima

Komunikacija prema posjetiteljima podrazumijeva kontinuirano podizanje svijesti javnosti vezano za prirodne i kulturne vrijednosti i njihovu promociju, uključujući i s tim povezanu organizaciju tematskih događanja, festivala i slično. Trenutačno na području Općine Legrad nedostaje sustavna komunikacija prema posjetiteljima, koja bi se eventualno zasnivala na utvrđenoj komunikacijskoj strategiji.

Akcijski plan predviđa: izradu strategije razvoja turizma u Općini Legrad (koja bi trebala sadržavati i komunikacijsku strategiju); izradu marketinškog plana (koji obično uključuje analizu tržišta, definiranje proizvoda i sistema oglašavanja ponuda i usluga - brendiranje); aktivnosti promicanja turističke ponude; osmišljavanje i izradu suvenira te osmišljavanje brenda lokalnih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

4.10. Ograničenja/preporuke vezane za zaštitu i prezentaciju prirodnih vrijednosti

Trenutačno ne postoje definirana ograničenja ili preporuke vezne za zaštitu i prezentaciju vrijednosti na području Općine Legrad. Takva ograničenja/preporuke relevantne su naročito za **osjetljive lokalitete prirodnih vrijednosti**, posjećivanje kojih bi moglo imati negativan utjecaj na bioraznolikost, u prvom redu na rijetke i ugrožene te zaštićene biljne i životinjske vrste koje su tamo zastupljene.

To su sljedeći lokaliteti:

- Stara Drava kod Selnice Podravske
- Ušće Mure u Dravu (naročito novo ušće – Veliki Pažut)
- Libanovec (kolonija bregunica)
- Drava kod Šoderice

Ograničenja/preporuke za posjećivanje osjetljivih područja mogu se odnositi na:

- Ograničenje broja posjetitelja koji mogu istovremeno sudjelovati u posjetu osjetljivom području (broj posjetitelja i/ili grupa; moguća su vremenska, npr. dnevna/sezonska i prostorna ograničenja)
- Ograničenje pristupa i/ili kretanja po osjetljivom području (radi očuvanja bioraznolikosti ili radi sigurnosti posjetitelja)
- Ograničenje aktivnosti koje se mogu provoditi tijekom posjeta
- Ograničenje buke
- Zabrane pojedinih aktivnosti (npr. branje, sakupljanje, oštećivanje ili uništavanje biljaka i gljiva, oštećivanje gnijezda i duplji životinja, uznemiravanje životinja, bacanje otpada, paljenje vatre i drugo)
- Zabrana vožnje i/ili parkiranja vozila izvan površina namijenjenih za vožnju ili parkiranje
- Zabrana kretanja izvan označenih puteva i staza
- Uspostava sustava rezervacije posjeta u skladu s određenim kapacitetima za pojedino područje
- Utvrđivanje kriterija/uvjeta za izdavanje koncesija i koncesijskih odobrenja
- Analiza prostornog i vremenskog rasporeda i protoka posjetitelja

Neka od navedenih ograničenja i preporuka prikladna su za posjećivanje osjetljivih područja uz Muru i Dravu u Općini Legrad. Iako trenutačno ne postoji njihovo organizirano posjećivanje kao dio turističke ponude, za očekivati je da će do toga doći te da će se povećavati broj posjetitelja, a i ovaj Akcijski plan predviđa niz aktivnosti s tim ciljem. Prilikom priprema za takvo organizirano posjećivanje potrebno je u suradnji s Javnom ustanovom za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području KKŽ prirediti **upute za posjećivanje osjetljivih područja** te ih na odgovarajući način distribuirati turističkim agencijama, vodičima, smještajnim objektima u kojima se turistima pružaju informacije i dr., te objaviti na web stranicama relevantnih institucija. Također može biti prikladno na frekventnim lokacijama postaviti **table s odgovarajućim upozorenjima** o ponašanju tijekom posjeta.

Prezentaciju osjetljivih područja potrebno je uskladiti s utvrđenim ograničenjima i preporukama za posjećivanje.

5. Akcijski plan upravljanja posjetiteljima na području Općine Legrad

5.1. Ciljevi Akcijskog plana

Projekt „Promicanje održivog razvoja prirodne baštine Općine Legrad” ima za svrhu uskladiti posjećivanje sa zaštitom prirodnih vrijednosti na području Općine Legrad. U skladu s navedenom svrhom projekta i sa zaključcima radionice s dionicima održane 26. veljače 2020. godine, utvrđeni su opći cilj i posebni ciljevi Akcijskog plana za upravljanje posjetiteljima na području Općine Legrad.

5.1.1. Opći cilj

Posjećivanje prirodnih i kulturnih vrijednosti na području Općine Legrad provodi se uz puno uvažavanje potreba njihova očuvanja te predstavlja osnovu za održivi razvoj turizma koji doprinosi dobrobiti lokalnog stanovništva.

5.1.2. Posebni ciljevi

1. Razvijena infrastruktura za posjetitelje koja osigurava dostupnost turističkih destinacija u Općini Legrad, njihovu međusobnu povezanost s drugim turističkim destinacijama na regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini te omogućava informiranje i edukaciju posjetitelja o prirodnim i kulturnim vrijednostima područja
2. Razvijena turistička ponuda koja se temelji na prirodnim i kulturnim vrijednostima u Općini Legrad te njezina kvalitetna promocija
3. Osigurani kvalitetni sadržaji i programi koji omogućuju edukaciju posjetitelja o prirodnim i kulturnim vrijednostima na području Općine Legrad
4. Ojačani kapaciteti za provedbu Akcijskog plana
5. Uspostavljena sustavna suradnja s lokalnim stanovništvom i drugim dionicima u provedbi Akcijskog plana

5.2. Aktivnosti za ostvarenje posebnih ciljeva u razdoblju 2021.-2027.

5.2.1. Infrastruktura

Posebni cilj 1

Razvijena infrastruktura za posjetitelje koja osigurava dostupnost turističkih destinacija u Općini Legrad, njihovu međusobnu povezanost s drugim turističkim destinacijama na regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini te omogućava informiranje i edukaciju posjetitelja o prirodnim i kulturnim vrijednostima područja

Aktivnost:		
1.1. Povezivanje Halasz Csarde s novim ušćem Mure u Dravu		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Izgradnjom staze u dužini od cca 1 km omogućiti će se pješačko i biciklističko posjećivanje novog ušća Mure u Dravu s već dostupne lokacije Halasz Csarda. Uključena je izgradnja dva mosta – preko kanala i preko Ciglene.		
Nositelj:	Suradnja:	
Općina Legrad	Razvojna agencija PORA KKŽ; JUZDP KKŽ	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Priprema projektne dokumentacije, uključujući OPEM	200.000,00	KKŽ; OL
2. Izgradnja staze (cca 1 km)	1.500.000,00	
3. Izgradnja mosta preko kanala	500.000,00	
4. Izgradnja mosta preko Ciglene	500.000,00	
5. Promidžba i vidljivost	70.000,00	
6. Upravljanje projektom i administracija	500.000,00	
UKUPNO	3.270.000,00	ESI fondovi

Aktivnost:		
1.2. Asfaltiranje ceste od Legrada do Halasz Csarde		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Asfaltiranje postojeće nerazvrstane ceste između Legrada i Halasz Csarde čime će se povećati pogodnost za biciklističko posjećivanje ove atraktivne lokacije.		
Nositelj:	Suradnja:	
Općina Legrad	Razvojna agencija Razvojna agencija PORA KKŽ; KKŽ	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Izvođenje radova asfaltiranja (cca 1,5 km), uključujući nadzor	2.000.000,00	
UKUPNO	2.000.000,00	ESI fondovi

Aktivnost:		
1.3 Izgradnja biciklističke staze od Šoderice do Halasz Csarde		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Izgradnjom biciklističke staze od Šoderice do Halasz Csarde uz rijeku Dravu omogućiti će se uživanje u vožnji kroz srce „europske Amazone“, razgledavanje dravskog priobalja i posjet ključnim područjima prirodnih vrijednosti: Šoderica, Drava kod Šoderice, Libanovec (kolonija bregunica) te staro ušće Mure u Dravu kod Halasz Csarde. Tematski povezano s Interreg-Danube projektom „Amazon of Europe Bike Trail“		
Nositelj:	Suradnja:	
Općina Legrad	Razvojna agencija PORA KKŽ; KKŽ	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Priprema projektne dokumentacije, uključujući OPEM	200.000,00	OL; KKŽ
2. Izgradnja staze (cca 8 km)	12.000.000,00	
3. Promidžba i vidljivost	30.000,00	
4. Nadzor	50.000,00	
UKUPNO	12.280.000,00	ESI fondovi

Aktivnost:		
1.4. Turistička signalizacija na cesti od Selnice Podravske do Šoderice		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Postavljanjem smeđe turističke signalizacije (znakovi obavijesti, znakovi za usmjeravanje, znakovi za pružanje turističkih i drugih informacija), ova cesta će se prilagoditi EU standardima, kao dio međunarodne biciklističke Dravske staze (Italija – Austrija – Slovenija - Hrvatska).		
Nositelj:	Suradnja:	
Općina Legrad	KKŽ; Razvojna agencija PORA KKŽ	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Priprema dokumentacije	30.000,00	OL; KKŽ
2. Izrada i postavljanje signalizacije na cca 16 km prometnica, uključujući nadzor (cca 20 znakova)	120.000,00	
UKUPNO	150.000,00	HTZ; ESI fondovi

Aktivnost:		
1.5. Biciklističko odmoriste kod Selnice Podravske uz Staru Dravu		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Stara Drava kod Selnice Podravske jedno je od pet ključnih područja prirodnih vrijednosti u Općini Legrad, smještena uz trasu međunarodne biciklističke Dravske staze (Italija – Austrija – Slovenija - Hrvatska). Biciklističko odmoriste s osnovnom pratećom opremom (stalak za bicikle, info-tabla, dvije klupe, dva koša za otpad; nadstrešnica/zaklon) omogućiti će biciklistima odmor uz razgledavanje ove atraktivne „divlje“ lokacije.		
Nositelj:	Suradnja:	
Općina Legrad	Razvojna agencija PORA KKŽ; KKŽ	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Priprema projektne dokumentacije	20.000,00	OL; KKŽ
2. Izvođenje radova, uključujući nadzor; nabava i postavljanje prateće opreme	140.000,00	
UKUPNO	160.000,00	ESI fondovi

Aktivnost:		
1.6. Biciklističko odmorite kod Jagnježda (Jegeniša)		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Umjetno jezero (šljunčara) Jagnježde (Jegeniš) je jedna od krajobrazno izuzetno atraktivnih lokacija u Općini Legrad, smještena uz trasu međunarodne biciklističke Dravske staze (Italija – Austrija – Slovenija - Hrvatska). Biciklističko odmorite s osnovnom pratećom opremom (stalak za bicikle, info-tabla, dvije klupe, dva koša za otpad; nadstrešnica/zaklon) omogućiti će biciklistima odmor uz uživanje u krajobrazu.		
Nositelj:	Suradnja:	
Općina Legrad	Razvojna agencija PORA KKŽ; KKŽ	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Priprema projektne dokumentacije	20.000,00	OL; KKŽ
2. Izvođenje radova, uključujući nadzor; nabava i postavljanje prateće opreme	140.000,00	
UKUPNO	160.000,00	ESI fondovi

Aktivnost:		
1.7. Info-centar za posjetitelje u Legradu (Ul. Petra Zrinskog 187)		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Info-centar sa suvenirnicom u Legradu povećati će njegovu turističku atraktivnost te omogućiti posjetiteljima informiranje i edukaciju o prirodnim i kulturnim (tradicijskim) vrijednostima ovoga područja pomoću multimedijske opreme, kao i kupnju lokalnih suvenira i drugih proizvoda, što će, među ostalim, doprinijeti prihodima Općine Legrad.		
Nositelj:	Suradnja:	
Općina Legrad	Razvojna agencija PORA KKŽ; JUZDP KKŽ	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Priprema projektne dokumentacije	200.000,00	KKŽ; OL
2. Izvedbeni radovi	800.000,00	
3. Nabava multimedijske i druge opreme	500.000,00	
UKUPNO	1.500.000,00	ESI fondovi

Aktivnost:		
1.8. Info-centar za posjetitelje na Šoderici		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Info-centar sa suvenirnicom na Šoderici povećati će njezinu turističku atraktivnost te omogućiti posjetiteljima informiranje i edukaciju o prirodnim i kulturnim (tradicijskim) vrijednostima ovoga područja pomoću multimedijske opreme, kao i kupnju lokalnih suvenira i drugih proizvoda, što će, među ostalim, doprinijeti prihodima Općine Legrad.		
Nositelj:	Suradnja:	
Općina Legrad	Razvojna agencija PORA KKŽ; JUZDP KKŽ	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Priprema projektne dokumentacije	200.000,00	KKŽ; OL
2. Izvedbeni radovi	800.000,00	
3. Nabava multimedijske opreme	500.000,00	
UKUPNO	1.500.000,00	ESI fondovi

Aktivnost:		
1.9. Poučna staza kod novog ušća Mure u Dravu		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Poučna staza će povećati turističku atraktivnost ove lokacije te omogućiti posjetiteljima informiranje i edukaciju o prirodnim vrijednostima područja uz Muru i Dravu. Uključivati će uobičajene prateće sadržaje (promatračnica, 10 info-tabli, odmorište), a sadržajem će se nadovezati na postojeću poučnu stazu kod Halasz Csarde.		
Nositelj:	Suradnja:	
Općina Legrad	JUZDP KKŽ; Razvojna agencija PORA KKŽ	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Priprema projektne dokumentacije	120.000,00	KKŽ; OL
2. Izgradnja staze	260.000,00	
3. Izgradnja promatračnice	60.000,00	
4. Izrada i postavljanje info-tabli	50.000,00	
5. Uređenje odmorišta, nabava opreme (stalak za bicikle, info-tabla, dvije klupe, dva koša za otpad; nadstrešnica/zaklon)	160.000,00	
6. Promidžba i vidljivost	50.000,00	
UKUPNO	700.000,00	ESI fondovi

Aktivnost:		
1.10. Poučna staza kod Selnice Podravske		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Poučna staza će povećati turističku atraktivnost ove lokacije te omogućiti posjetiteljima informiranje i edukaciju o prirodnim vrijednostima područja uz Muru i Dravu. Uključivati će uobičajene prateće sadržaje (promatračnica, 10 info-tabli, odmorište).		
Nositelj:	Suradnja:	
Općina Legrad	JUZDP KKŽ; Razvojna agencija PORA KKŽ	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Priprema projektne dokumentacije	120.000,00	KKŽ; OL
2. Izgradnja staze	260.000,00	
3. Izgradnja promatračnice	60.000,00	
4. Izrada i postavljanje info-tabli	50.000,00	
5. Uređenje odmorišta, nabava opreme (stalak za bicikle, info-tabla, dvije klupe, dva koša za otpad; nadstrešnica/zaklon)	160.000,00	
6. Promidžba i vidljivost	50.000,00	
UKUPNO	700.000,00	ESI fondovi

Aktivnost:		
1.11. Poučna staza kod Jegeniša		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Poučna staza će povećati turističku atraktivnost umjetnog jezera (šljunčare) Jegeniš te omogućiti posjetiteljima informiranje i edukaciju o prirodnim vrijednostima područja uz Muru i Dravu. Uključivati će uobičajene prateće sadržaje (promatračnica, 10 info-tabli, odmorište).		
Nositelj:	Suradnja:	
Općina Legrad	JUZDP KKŽ, Razvojna agencija PORA KKŽ	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:

1. Priprema projektne dokumentacije	120.000,00	KKŽ; OL
2. Izgradnja staze	260.000,00	
3. Izgradnja promatračnice	60.000,00	
4. Izrada i postavljanje info-tabli	50.000,00	
5. Uređenje odmorišta, nabava opreme (stalak za bicikle, info-tabla, dvije klupe, dva koša za otpad; nadstrešnica/zaklon)	160.000,00	
6. Promidžba i vidljivost	50.000,00	
UKUPNO	700.000,00	ESI fondovi

Aktivnost:		
1.12. Postavljanje klupa i koševa za otpad uz Dravu kod Libanovca		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Postavljanje klupa i koševa za otpad, uz već postojeću info-tablu i upute za ponašanje na lokaciji blizu kolonije bregunica kod Libanovca, omogućiti će posjet ovoj zanimljivoj lokaciji na samoj obali Drave.		
Nositelj:	Suradnja:	
Općina Legrad		
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Nabava i postavljanje opreme (klupe, koševi za otpad)	15.000,00	
UKUPNO	15.000,00	OL; KKŽ

Aktivnost:		
1.13. Šoderica – izmuljivanje sjevernog dijela jezera		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Sjeverni dio jezera je najstariji njegov dio, gdje se započelo s eksploatacijom šljunka prije 150 godina. S vremenom došlo je do eutrofikacije i postupnog zamuljivanja, koje ubrzano napreduje, potpomognuto i neriješenom odvodnjom otpadnih voda iz naselja Šoderica. S obzirom na to da se ovdje nalazi turistički najzanimljiviji dio jezera, uključujući kupalište i niz zabavnih i sportsko-rekreativnih sadržaja, nužno ga je revitalizirati izmuljivanjem, odnosno produbljavanjem, kako bi se usporio rast vodene vegetacije koji sve više onemogućava odvijanje uobičajenih aktivnosti na vodi.		
Nositelj:	Suradnja:	
Općina Legrad	Razvojna agencija PORA KKŽ, JUZDP KKŽ	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Priprema idejnog rješenja	70.000,00	KKŽ; FZOEU
2. Ishođenje potrebnih dopuštenja, uključujući postupke PUO/OPEM	200.000,00	KKŽ
3. Priprema projekta za financiranje iz ESI fondova	100.000,00	FZOEU
4. Izvedba radova	3.000.000,00	
5. Promidžba i vidljivost	100.000,00	
6. Upravljanje projektom	300.000,00	
UKUPNO	3.770.000,00	ESI fondovi; LIFE

Aktivnost:		
1.14. Šoderica – odvodnja otpadnih voda		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Izgradnja već duže vremena planirane kanalizacije (aktivnost je uključena i u Program ukupnog razvoja Općine Legrad 2016-2020) smanjiti će opterećenje jezera hranjivim tvarima, odnosno njegovu eutrofikaciju koja značajno umanjuje turističko-rekreativnu vrijednost jezera Šoderica.		
Nositelj:	Suradnja:	

Općina Legrad		
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1 Izrada projektne dokumentacije	200.000,00	OL; KKŽ
2. Izgradnja kanalizacije	7.000.000,00	
UKUPNO	7.200.000,00	ESI fondovi

Aktivnost: 1.15. Šoderica – izgradnja i opremanje javnog WC-a		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: S obzirom na veliki broj posjetitelja Šoderice, postoji potreba za javnim WC-om		
Nositelj: Općina Legrad	Suradnja:	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Izgradnja i opremanje	200.000,00	
UKUPNO	200.000,00	OL; KKŽ

Aktivnost: 1.16. Šoderica – nabava solarnog čamca za prijevoz posjetitelja		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Solarni čamac za prijevoz posjetitelja po jezeru doprinijeti će turističkoj ponudi i atraktivnosti Šoderice, kao i Općine Legrad kroz naplatu karata za vožnju.		
Nositelj: Općina Legrad	Suradnja:	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Nabava solarnog čamca	700.000,00	
UKUPNO	700.000,00	ESI fondovi

Aktivnost: 1.17 Šoderica - Nabava i postavljanje brojača posjetitelja na šetnici		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: U cilju monitoringa i evaluacije rezultata projekta „Promicanje održivog razvoja prirodne baštine Općine Legrad“, potrebno je pratiti broj posjetitelja na Šoderici kao najposjećenijoj lokaciji na području Općine Legrad. Među ostalim, vrlo pogodan način za prikupljanje podataka o posjećivanju je brojač posjetitelja na otvorenom prostoru (Counting camera – outdoor verzija). Takav brojač postaviti će se na početku novouređene šetnice na Šoderici te će se započeti sa sustavnim praćenjem broja posjetitelja, zajedno s drugim metodama (anketiranje, podaci iz sustava e-vizitor i drugo).		
Nositelj: Općina Legrad	Suradnja:	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Nabava i postavljanje brojača	20.000,00	
UKUPNO	20.000,00	OL; KKŽ; FZOEU

Aktivnost: 1.18 Šoderica - Nabava i postavljanje pametne klupe i punionice za e-bicikle		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Jezero Šoderica se nalazi na putu biciklističke Dravske rute te predstavlja pogodan lokalitet za zaustavljanje i odmor biciklista. Pametna klupa s punjačima za mobilni telefon i punionica za e-bicikle doprinijeti će kvaliteti turističke ponude na Šoderici i posljedično privući veći broj posjetitelja.		

Nositelj: Općina Legrad	Suradnja:	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Nabava i postavljanje	100.000,00	
UKUPNO	100.000,00	OL; KKŽ; FZOEU

5.2.2. Turistička ponuda i promocija

Posebni cilj 2
Razvijena turistička ponuda koja se temelji na prirodnim i kulturnim vrijednostima u Općini Legrad te njezina kvalitetna promocija

Aktivnost: 2.1. Izrada strategije razvoja turizma u Općini Legrad		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Ova je aktivnost planirana također u Programu ukupnog razvoja Općine Legrad 2016-2020. Strategija će biti temeljni dokument za daljnje planiranje razvoja turizma u Općini Legrad do 2030.godine.		
Nositelj: Općina Legrad	Suradnja: TZP; TZ KKŽ	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Izrada dokumenta, uključujući dvije radionice s dionicima	50.000,00	
UKUPNO	50.000,00	OL; KKŽ

Aktivnost: 2.2. Izrada marketinškog plana		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Marketinški plan važan je preduvjet za sustavnu promidžbu turističkih proizvoda i usluga na području Općine Legrad.		
Nositelj: Općina Legrad	Suradnja: TZP, TZ KKŽ	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Izrada dokumenta, uključujući dvije radionice s dionicima	50.000,00	
UKUPNO	50.000,00	OL; KKŽ

Aktivnost: 2.3. Promocija turističke ponude		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Aktivnost uključuje redoviti sustavni rad na promociji turističke ponude u Općini Legrad: izrada promidžbenih materijala (tisak; video-materijali; održavanje dijelova web stranica pojedinih institucija s odgovarajućim sadržajem); suradnja s medijima; provođenje kampanja za promicanje svijesti javnosti o zaštiti prirodne i kulturne baštine i drugo		
Nositelj: Općina Legrad	Suradnja: TZP; TZ KKŽ; JUZDP KKŽ	

Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. različite aktivnosti promidžbe	30.000,00/ god.	
UKUPNO	210.000,00	OL; KKŽ; sponzori

Aktivnost:		
2.4. Osmišljavanje i izrada suvenira		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: suveniri kišobrani graffiti, torbice, bookmarkeri, nakit, kemijske, lončići, pregače, kuhinjske krpe, kuhače, preslice, tradicijske kućice (Fluksi), magnetički, šalice, vez, knjige, slikovnice, vodiči		
Nositelj: Općina Legrad	Suradnja: TZP; TZ KKŽ; JUZDP KKŽ; LEKOM GRAD D.O.O.	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Osmišljavanje suvenira (dodatno vidi: aktivnost 5.5. Provođenje nagradnog natječaja za najbolje prijedloge za lokalne suvenire i druge lokalne proizvode)	50.000,00/god.	
2. Poticaji za izradu suvenira	20.000,00/god	
UKUPNO	490.000,00	OL; KKŽ; sponzori

Aktivnost:		
2.5. Osmišljavanje brenda lokalnih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Osmišljavanjem, kreiranjem i razvoj brenda lokalnih proizvoda potaknuti će se obogaćivanje turističke ponude i povećati konkurentnost lokalnih proizvođača na tržištu te tako doprinijeti gospodarskom razvoju Općine Legrad. Aktivnost uključuje osmišljavanje imena i slogana brenda, stvaranje vizualnog identiteta brenda, osmišljavanje kampanje za promidžbu proizvoda, dizajn ambalaže za proizvode i drugo. Po mogućnosti povezati se s regionalnim/nacionalnim brendom (ukoliko bude razvijen) vezano za Regionalni park Mura-Drava i ekološku mrežu Natura 2000.		
Nositelj: Općina Legrad	Suradnja: Razvojna agencija PORA KKŽ; TZP; TZ KKŽ; JUZDP KKŽ	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Osmišljavanje brenda	100.000,00	
2. Provedba (vidi: aktivnost 5.3. – suradnja s lokalnim stanovništvom)		
UKUPNO	100.000,00	OL; KKŽ; HTZ; FZOEU

Aktivnost:		
2.6. Organiziranje/potpore manifestacija		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Po uzoru na dosadašnju praksu, na Šoderici će se i dalje održavati različite manifestacije koje predstavljaju važnu turističku ponudu i privlače veliki broj posjetitelja. Nastaviti će se s održavanjem Ljeta na Šoderici koje uključuje veći broj manifestacija (Country vikend; Open-air festival; Kerekesh teatar i dr.), kao i ribičkih manifestacija (npr. Kup „Šoderica u sportskom ribolovu“; Špinerski cup „Šoderica“ blinkanjem iz čamca i dr.) Također će se osmisлити nove manifestacije.		
Nositelj: TZ KKŽ	Suradnja: OL; TZP; Športsko-ribolovni savez KKŽ	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Potpora održavanju postojećih manifestacija	80.000,00/god.	
2. Osmišljavanje i potpora novim manifestacijama	20.000,00/god	
UKUPNO	700.000,00	KKŽ; OL; HTZ; sponzori

Aktivnost:		
2.7. Razvoj vodenog turizma		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Osmišljavanje i provedba različitih oblika vodenog turizma, kao dopuna turističke ponude na području Općine Legrad, npr. plovidba Dravom na splavi; kanuom; windsurfing na Šoderici i dr.		
Nositelj:	Suradnja:	
Općina Legrad	TZP; TZ KKŽ	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Potpora razvoju različitih oblika vodenog turizma	200.000,00	
UKUPNO	200.000,00	OL; HTZ; MTIS

Aktivnost:		
2.8. Razvoj ruralnog wellnessa		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Osiguravanje potpore razvoju ruralnog wellnessa za nabavu opreme u ugostiteljskim objektima za smještaj, kao dopuna turističke ponude na području Općine Legrad		
Nositelj:	Suradnja:	
Općina Legrad	TZP	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Potpora razvoju ruralnog wellnessa - za nabavu opreme u ugostiteljskim objektima za smještaj	200.000,00	
UKUPNO	200.000,00	HTZ; MTIS

Aktivnost:		
2.9. Osmišljavanje Geocachinga (igra potrage za blagom)		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Osmišljavanje geocachinga (upoznavanje s turističkom destinacijom kroz traženje „blaga“ putem GPS uređaja) uključuje pripremu nekoliko punktova – točki koje imaju zanimljivu priču, nabavu kutijica za geocaching i suvenira, poželjno pod sponzorstvom		
Nositelj:	Suradnja:	
Općina Legrad	TZP	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Osmišljavanje geocachinga i nabava opreme	10.000,00	
UKUPNO	10.000,00	OL; sponzori

Aktivnost:		
2.10. Unaprjeđenje prezentacije muzeja školstva i etno kuće		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Učenici OŠ Legrad uključeni u izvannastavnu aktivnost Ekići uredili su uz potporu Općine Legrad „Školski muzej Legrad“ u staroj školskoj zgradi, koji uključuje izložbeni prostor „Spomen-soba Marije Bango“. Također su osnovali zavičajnu zbirku „Legradska hiža“ s nizom prikupljenih izložbenih eksponata. Ovi sadržaji vrijedan su doprinos prezentaciji tradicijske baštine na području Općine Legrad, koju je važno dalje unaprjeđivati.		
Nositelj:	Suradnja:	
Općina Legrad	TZP	

Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Uređenje izložbenih prostora	20.000,00 kroz više godina	
UKUPNO	20.000,00	OL; KKŽ

Aktivnost:		
2.11. Kuća posvećena obitelji Zrinski		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: U Legradu počinje turistička ruta „Tematski put Zrinski – Sulejman“ koja je uspostavljena u sklopu prekograničnog EU projekta Mađarska-Hrvatska čiji je nositelj bio Grad Siget. Ruta povezuje Hrvatsku i Mađarsku u porječju Drave i Dunava. Legradu je u 16. stoljeću bio sastavni dio posjeda Zrinskih, koji su ondje izgradili protuosmansku utvrdu. Na početku ove turističke rute, bilo bi prikladno urediti izložbeni prostor posvećen obitelji Zrinski, čime bi se obogatila turistička ponuda Legrada.		
Nositelj: Općina Legrad	Suradnja: TZP	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Uređenje izložbenog prostora	100.000,00	
UKUPNO	100.000,00	OL; KKŽ; Ministarstvo kulture

Aktivnost:		
2.12. Razvoj novih turističkih atrakcija u Legradu		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Obogatiti turističku ponudu Legrada novim turističkim atrakcijama, primjerice: Postaviti kipove znamenitih mještana Legrada; Postaviti maketu Legrada u malom formatu kao atrakciju na ulazu u staru školu, u parku ili u prostoru tematskog parka; Postaviti velike, široke zdjele u tradicionalnim bojama s cvijećem Postaviti okvir – Najljepša foto zona – oznaka gdje fotografirati Uspostaviti tematski park za obitelji s djecom na ulazu u Legrad (prostor Eko udruge) koji sadrži kipove životinja koje obitavaju na području Legrada (dabar, različite ptice i dr.) te reprodukcije malih tradicijskih kuća koje su se nalazile u Legradu u koje se može dijete zavući i istraživati; mogući sadržaj i edukativni botanički vrt biljaka Podravine Postaviti klupe pričalice – klupe čiji je naslon mobilan i u koji se mogu staviti snimljene priče Poticati lokalno stanovništvo da ukrašava Legrad cvijećem koje je tradicionalno Podravsko, ali i medonosno Ispričati priču o Mariji Bango kroz sobu Marije Bango, ali i lokacije uz koje se vežu priče o kojima je pisala		
Nositelj: Općina Legrad	Suradnja: TZP	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Postupno uspostavljanje navedenih novih turističkih atrakcija	15.000,00/god.	
UKUPNO	105.000,00	OL; KKŽ; HTZ; sponzori

Aktivnost:		
2.13. Animacijski programi		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Razvoj i provedba animacijskih programa, primjerice: Privatni tečajevi kuhanja tradicionalnih jela Ponuda fotografiranja s animatorima odjevenim u tradicijsku odjeću ili likove/bića iz legendi Umjetničke radionice s mentorima graffiti tehnike Obiteljski dan uz osmišljavanje slobodnog vremena za djecu s educiranim pedagogima		

Umjetnost „za ponijeti“ i besplatna umjetnost... Sitnice – neuspjeli radovi, maleni okvirići i slično u kutijama pred ateljeima Upoznavanje flore i faune područja Mure i Drave, uključujući promatranje ptica		
Nositelj: Općina Legrad	Suradnja: TZP	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Postupno uspostavljanje navedenih animacijskih programa	15.000,00/god.	
UKUPNO	105.000,00	OL; KKŽ; sponzori

5.2.3. Edukacija posjetitelja

Posebni cilj 3

Osigurani kvalitetni sadržaji i programi koji omogućuju edukaciju posjetitelja o prirodnim i kulturnim vrijednostima na području Općine Legrad

Aktivnost: 3.1. Održavanje istraživačkih i tematskih volonterskih kampova		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Održavanje istraživačkih i tematskih volonterskih kampova (npr. ornitološki kamp, istraživački kamp zaštite prirode – Šoderica, Halasz Csarda; Graffiti kamp za mlade u Legradu- Umjetničke radionice s mentorima graffiti tehnike - Legrad i dr.)		
Nositelj: JUZDP KKŽ, TZP	Suradnja: OL, udruge (uklj. izvan OL, npr. ornitološke udruge)	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Osmišljavanje, organizacija i održavanje 5 kampova	15.000,00 x 5	
UKUPNO	75.000,00	OL; KKŽ; sponzori

Aktivnost: 3.2. Edukacija djece na otvorenom		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Održavanje radionica/škole u prirodi/izleta/ljetne škole za djecu školske i predškolske dobi s temama o tradicijskoj i prirodnoj baštini doprinosi edukaciji i rekreaciji djece na otvorenom (Šoderica, Škola uz rijeku – Halasz Csarda).		
Nositelj: JUZDP KKŽ, TZP	Suradnja: OL, OŠ Legrad, Dječji vrtić Dabrić	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Osmišljavanje, organizacija i održavanje edukacije	10.000,00/god	
UKUPNO	70.000,00	OL; KKŽ

Aktivnost: 3.3. Izrada edukativnih materijala		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Izrada i distribucija/objavljivanje različitih edukativnih materijala, uključujući materijale za slabovidne i slijepe, doprinijeti će edukaciji posjetitelja, učenika i šire javnosti o prirodnoj i tradicijskoj baštini na području Općine Legrad.		
Nositelj: Općina Legrad	Suradnja: JUZDP KKŽ; TZP; TZ KKŽ	

Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Priprema različitih edukativnih materijala, tisak	15.000,00/god.	
UKUPNO	105.000,00	OL; KKŽ; sredstva u okviru pojedinih projekata

Aktivnost: 3.4. Organizacija bird-watching obilazaka		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Promatranje ptica na pogodnim lokacijama (jezero Šoderica, lokacije uz Dravu) pod vodstvom ornitologa (u organizaciji ornitološke udruge) ili educiranoga vodiča omogućiti će posjetiteljima upoznavanje ptica ovoga područja, a ujedno predstavlja i rekreativnu aktivnost. Posjetitelji snose troškove organiziranih obilazaka, uključujući troškove za vodiča.		
Nositelj: Općina Legrad	Suradnja: JUZDP KKŽ; ornitološke udruge	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Osmišljavanje ponude za promatranje ptica na području Općine Legrad	20.000,00	
UKUPNO	20.000,00	OL; KKŽ; TZH; FZOEU

Aktivnost: 3.5. Radionice pripovijedanja bajki, mitova i legendi Podravine		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Ove radionice obogatiti će turističku ponudu Općine Legrad te doprinijeti edukaciji sudionika o tradicijskoj baštini područja. Posjetitelji snose troškove radionice.		
Nositelj: Općina Legrad	Suradnja: TZP	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Osmišljavanje radionica	10.000,00	
UKUPNO	10.000,00	OL; KKŽ

Aktivnost: 3.6. Radionice pletenja šiblja		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Ove radionice obogatiti će turističku ponudu Općine Legrad te doprinijeti edukaciji sudionika o tradicijskoj baštini područja. Posjetitelji snose troškove radionice.		
Nositelj: Općina Legrad	Suradnja: TZP	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Osmišljavanje radionica	10.000,00	
UKUPNO	10.000,00	OL; KKŽ

5.2.4. Kapaciteti za provedbu Akcijskog plana

Posebni cilj 4		
Ojačani kapaciteti za provedbu Akcijskog plana		
Aktivnost: 4.1. Stručno usavršavanje zaposlenika u nadležnim ustanovama		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Sudjelovanje zaposlenika u nadležnim ustanovama (Općina Legrad, JUZDP KKŽ, TZP, TZ KKŽ) na domaćim i inozemnim tematskim seminarima/radionicama/tečajevima vezano za osmišljavanje i provedbu turističke ponude bazirane na prirodnim i kulturnim vrijednostima		
Nositelj: Općina Legrad	Suradnja: JUZDP KKŽ; TZP; TZ KKŽ	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Osiguranje putnih troškova i dnevnica te kotizacije	10.000,00/god.	
UKUPNO	70.000,00	OL; KKŽ; HTZ; sredstva pojedinih projekata

Aktivnost: 4.2. Edukacija provoditelja turističkih programa		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Edukacija provoditelja turističkih programa (turističkih vodiča; interpretatora baštine, voditelja bird-watching obilazaka i dr.) osigurati će kvalitetnu uslugu u okviru pojedinih programa.		
Nositelj: Općina Legrad	Suradnja: JUZDP KKŽ; TZP; TZ KKŽ	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Organizacija najmanje jednog tečaja/seminara/radionice godišnje	15.000,00/god.	
UKUPNO	105.000,00	OL; KKŽ; TZH; MTIS

Aktivnost: 4.3. Edukacija stanovništva za uključivanje u turističku ponudu		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Edukacija će omogućiti efikasno uključivanje lokalnog stanovništva u različite oblike turističke ponude na području Općine Legrad.		
Nositelj: Općina Legrad	Suradnja: TZP; TZ KKŽ	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Organizacija jednog tečaja/seminara/radionice godišnje	20.000,00/god.	
UKUPNO	140.000,00	OL; KKŽ; HTZ; MiTS; ESI fondovi

5.2.5. Suradnja s dionicima

Posebni cilj 5
Uspostavljena sustavna suradnja s lokalnim stanovništvom i drugim dionicima u provedbi Akcijskog plana

Aktivnost: 5.1. Poticanje poduzetničkih projekata koji doprinose razvoju turističke ponude		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Poticanje malog i srednjeg poduzetništva na području Općine Legrad vezano za otvaranje novih smještajnih kapaciteta; otvaranje ugostiteljskih objekata s ponudom autohtonih jela; realizaciju raznih drugih lokalnih projekata koji doprinose razvoju turističke ponude.		
Nositelj: Općina Legrad	Suradnja: TZP; TZ KKŽ; Razvojna agencija PORA KKŽ	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Poticanje poduzetničkih projekata temeljem natječaja pojedinih institucija	20.000,00/god	
2. Program dodjele potpora male vrijednosti Općine Legrad	100.000,00/god.	
UKUPNO	840.000,00	OL; KKŽ; HTZ; MtiS; ESI fondovi

Aktivnost: 5.2. Poticanje projekata udruga koji doprinose razvoju turističke ponude		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Lokalne i druge udruge mogu značajno doprinijeti razvoju turističke ponude Općine Legrad te je važno poticati njihove odgovarajuće projekte/aktivnosti.		
Nositelj: Općina Legrad	Suradnja: TZP; TZ KKŽ	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Poticanje projekata udruga temeljem natječaja pojedinih institucija	30.000,00/god	
UKUPNO	210.000,00	OL; KKŽ; HTZ; MtiS; ESI fondovi

Aktivnost: 5.3. Brendiranje lokalnih proizvoda		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Uz uvjet da postoji osmišljeni brend lokalnih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (vidi aktivnost 2.5.), važno je uspostaviti sustavnu suradnju s lokalnim proizvođačima vezano za provedbu brendiranja (dodjeljivanje brenda, promidžba i dr.)		
Nositelj: Općina Legrad	Suradnja: TZP; TZ KKŽ; Ministarstvo poljoprivrede	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Troškovi vezani za sastanke s lokalnim proizvođačima, dodjeljivanje brenda, promidžbu i dr.	50.000,00 kn/god.	
UKUPNO	350.000,00	OL; KKŽ; HTZ; MZS; ESI fondovi

Aktivnost:		
5.4. Povezivanje plasiranja lokalnih proizvoda s turističkim programima		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Sustavna suradnja s OPG-ovima koji će plasirati svoje proizvode tako da doprinesu turističkoj ponudi, (npr. prodaju ekološki proizvedenog voća i povrća za potrebe ugostiteljskih objekata i dr.) te poticanje OPG-ova na ekološku proizvodnju za koju se dobivaju poticaji iz EPFRR-a		
Nositelj:	Suradnja:	
Općina Legrad	TZP; TZ KKŽ	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Osnivanje radne skupine (OL, TZP, TZ KKŽ, lokalni poljoprivrednici i ugostitelji), troškovi vezani za sastanke	2.000,00/god	
UKUPNO	14.000,00	OL; KKŽ; ESI fondovi

Aktivnost:		
5.5. Nagradni natječaji za lokalno stanovništvo		
Opis aktivnosti i očekivani rezultati: Kroz provedbu natječaja za lokalno stanovništvo (npr. natječaji za najbolje prijedloge za lokalne suvenire i druge lokalne proizvode, natječaji za najbolje literarne i/ili likovne radove s temom zaštite prirodne i kulturne baštine i slično), potiče se lokalno stanovništvo na osmišljavanje lokalnih proizvoda i radova koji će doprinijeti obogaćivanju turističke ponude i prepoznatljivosti ove turističke destinacije.		
Nositelj:	Suradnja:	
Općina Legrad	TZP	
Koraci u provedbi:	Potrebna sredstva kn (okvirno):	Mogući izvori financiranja:
1. Provedba godišnjih natječaja, uključujući nagrade za pobjedničke prijedloge i promidžbu	10.000,00/god.	
UKUPNO	70.000,00	OL; KKŽ; sponzori

5.3. Sažetak troškova Akcijskog plana

1.1. Povezivanje Halasz Csarde s novim ušćem Mure u Dravu	3.270.000,00
1.2. Asfaltiranje ceste od Legrada do Halasz Csarde s novim ušćem Mure u Dravu	2.000.000,00
1.3. Izgradnja biciklističke staze od Šoderice do Halasz Csarde	12.280.000,00
1.4. Turistička signalizacija na cesti od Selnice Podravske do Šoderice	150.000,00
1.5. Biciklističko odmorište kod Selnice Podravske uz Staru Dravu	160.000,00
1.6. Biciklističko odmorište kod Jegeniša	160.000,00
1.7. Info-centar za posjetitelje u Legradu (Ul. Petra Zrinskog 187)	1.500.000,00
1.8. Info-centar za posjetitelje na Šoderici	1.500.000,00
1.9. Poučna staza kod novog ušća Mure u Dravu	700.000,00
1.10. Poučna staza kod Selnice Podravske	700.000,00
1.11. Poučna staza kod Jegeniša	700.000,00
1.12. Odmorište uz Dravu kod Libanovca	15.000,00
1.13. Šoderica – izmuljivanje sjevernog dijela jezera	3.770.000,00
1.14. Šoderica – odvodnja otpadnih voda (kanalizacija)	7.200.000,00
1.15. Šoderica – izgradnja i opremanje javnog WC-a	200.000,00
1.16. Šoderica – nabava solarnog čamca za prijevoz posjetitelja	700.000,00
1.17. Šoderica - Nabava i postavljanje brojača posjetitelja na šetnici	20.000,00
1.18. Šoderica - Nabava i postavljanje pametne klupe i punionice za e-bicikle	100.000,00
UKUPNO	35.125.000,00

2.1. Izrada strategije razvoja turizma u Općini Legrad	50.000,00
2.2. Izrada marketinškog plana	50.000,00
2.3. Promidžba turističke ponude	210.000,00
2.4. Osmišljavanje i izrada suvenira	490.000,00
2.5. Osmišljavanje brenda lokalnih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda	100.000,00
2.6. Organiziranje/potpore manifestacija	700.000,00
2.7. Razvoj vodenog turizma	200.000,00
2.8. Razvoj ruralnog wellnesa	200.000,00
2.9. Osmišljavanje Geocachinga (igra potrage za blagom)	10.000,00
2.10. Unaprjeđenje prezentacije muzeja školstva i etno kuće	20.000,00
2.11. Kuća posvećena obitelji Zrinski	100.000,00
2.12. Razvoj novih turističkih atrakcija u Legradu	105.000,00
2.13. Animacijski programi	105.000,00
UKUPNO	2.340.000,00

3.1. Održavanje istraživačkih i tematskih volonterskih kampova	75.000,00
3.2. Edukacija djece na otvorenom	70.000,00
3.3. Izrada edukativnih materijala	105.000,00
3.4. Organizacija bird-watching obilazaka	20.000,00
3.5. Radionice pripovijedanja bajki, mitova i legendi Podravine	10.000,00
3.6. Radionice pletenja šiblja	10.000,00
UKUPNO	290.000,00

4.1. Stručno usavršavanje zaposlenika u nadležnim ustanovama	70.000,00
4.2. Edukacija provoditelja turističkih programa	105.000,00
4.3. Edukacija stanovništva za uključivanje u turističku ponudu	140.000,00
UKUPNO	315.000,00

5.1. Poticanje poduzetničkih projekata koji doprinose razvoju turističke ponude	840.000,00
5.2. Poticanje projekata udruga koji doprinose razvoju turističke ponude	210.000,00
5.3. Brendiranje lokalnih proizvoda	350.000,00
5.4. Povezivanje plasiranja lokalnih proizvoda s turističkim programima	14.000,00
5.5. Nagradni natječaji za lokalno stanovništvo	70.000,00
UKUPNO	1.484.000,00

	Posebni cilj 1	35.125.000,00
	Posebni cilj 2	2.340.000,00
	Posebni cilj 3	290.000,00
	Posebni cilj 4	315.000,00
	Posebni cilj 5	1.484.000,00
UKUPNO		39.554.000,00

6. Monitoring i evaluacija posjećivanja

(način utvrđivanja broja i strukture posjetitelja te daljnji monitoring)

Monitoring i evaluacija posjećivanja sastavni su dio provedbe akcijskog plana za upravljanje posjetiteljima. **Monitoringom** se prate različiti parametri vezani za posjećivanje, a **evaluacija njegovih rezultata** ukazuje na uspješnost provedbe plana i eventualne potrebne izmjene i dopune u cilju poboljšanja stanja.

Predlaže se da monitoring posjećivanja na području Općine Legrad uključi sljedeće aktivnosti:

- **Monitoring posjetitelja** - prioritet
- Monitoring utjecaja posjećivanja na prirodne vrijednosti
- Monitoring utjecaja posjećivanja na socio-ekonomske prilike u lokalnoj zajednici

6.1. Monitoring posjetitelja

6.1.1. Parametri za praćenje

- Broj posjetitelja
- Sociodemografska struktura posjetitelja
- Prostorna i vremenska distribucija posjetitelja
- Način posjećivanja
- Zadovoljstvo i motivacija posjetitelja
- Prikupljanje primjedbi i prijedloga posjetitelja

6.1.2. Predloženi načini monitoringa

- **Brojač posjetitelja na Šoderici** kao najposjećivanijoj lokaciji na području Općine Legrad. Pogodan način za prikupljanje podataka je brojač posjetitelja na otvorenom prostoru (Counting camera – outdoor verzija). Takav brojač je prikladno postaviti na početku novouređene šetnice na Šoderici, kako bi se registrirao broj svih posjetitelja koji su ušli na šetnicu.
- Izvadak iz sustava **eVizitor** za područje Općine Legrad (broj posjetitelja; broj noćenja; prostorna i vremenska distribucija posjetitelja)
- **Anketiranje posjetitelja** (svi parametri) - primjer mogućeg anketnog listića nalazi se u Prilogu 1. Akcijskog plana
 - ispunjavanje ankete **on-line** na web stranici Općine Legrad i/ili TZ područja Središnja Podravina;
 - **distribucija anketnih listića** u ugostiteljskim i smještajnim objektima te budućim info-centrima;
 - mogućnost anketiranja posjetitelja na Šoderici uz pomoć volontera

- **Potpisne liste** sudionika edukativnih događanja: radionice, prezentacije, volonterski kampovi i dr. (brojnost i struktura posjetitelja)
- **Broj prodanih ulaznica/karata** za pojedine elemente turističke ponude (brojnost posjetitelja)

6.2. Monitoring utjecaja posjećivanja na prirodne vrijednosti

Ovaj monitoring bilo bi poželjno provoditi na **posebno osjetljivim lokalitetima prirodnih vrijednosti**, kako bi se osiguralo da posjećivanje nema značajnog negativnog utjecaja na bioraznolikost tih područja, koja uključuje rijetke i ugrožene te zaštićene biljne i životinjske vrste. To su sljedeći lokaliteti:

- Stara Drava kod Selnice Podravske
- Ušće Mure u Dravu (naročito novo ušće – Veliki Pažut)
- Libanovec (kolonija bregunica)
- Drava kod Šoderice

Način monitoringa potrebno je razraditi u suradnji s Javnom ustanovom za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području KKŽ i relevantnim stručnjacima, a trebalo bi uključiti monitoring odabranih važnih vrsta za zaštitu prirode i drugih vrsta koje su dobri indikatori stanja prirode.

6.3. Monitoring utjecaja posjećivanja na socio-ekonomske prilike u lokalnoj zajednici

Očekivano je da posjećivanje donosi dobrobit lokalnoj zajednici i ima pozitivne posljedice na njezine socio-ekonomske prilike. Što se veći dio lokalne zajednice uključi u organiziranje i provedbu aktivnosti vezano za posjećivanje, posljedično će i dobrobit biti veća u vidu povećanih prihoda za angažirane fizičke i pravne osobe, odnosno za samu Općinu Legrad.

Parametri i načini ove vrste monitoringa oslanjaju se na šire metode praćenja socio-ekonomskih prilika u lokalnoj zajednici, uz izdvajanje i analizu podataka relevantnih za posjećivanje, odnosno turizam. Primjerice, mogu biti uključeni sljedeći parametri: zaposlenost vezana za posjećivanje/turizam, prihodi od relevantnih djelatnosti, broj ugostiteljskih i smještajnih objekata, registrirana potrošnja (noćenja, kupnja suvenira, ulaznice i sl.), realizirane investicije, prijavljeni i realizirani projekti, razvijeni lokalni proizvodi kao dio turističke ponude i drugo.

7. Usklađenost Akcijskog plana sa strateškim dokumentima Koprivničko-križevačke županije i Općine Legrad

Osnovni strateški dokumenti Koprivničko-križevačke županije i Općine Legrad su:

- Županijska razvojna strategija za razdoblje 2014.-2020. i
- Program ukupnog razvoja Općine Legrad 2016.-2020.

7.1. Županijska razvojna strategija za razdoblje 2014.-2020.

Županijska razvojna strategija definira ciljeve, prioritete i mjere razvoja županije. Njezin osnovni cilj je definiranje pravca razvoja Koprivničko-križevačke županije, tako da se osigura ravnomjerni razvoj svih dijelova županije.

Prvi od četiri postavljena cilja Strategije je „povećati konkurentnost gospodarstva i učinkovitost resursa“ u kojega se uklapa i **razvoj turizma** kao jedan od razvojnih prioriteta.

U Strategiji se naglašava kako unatoč značajnim turističkim potencijalima Koprivničko-križevačke županije, turizam bilježi znatno manje gospodarske rezultate u odnosu na raspoloživi potencijal. Županija raspolaže kvalitetnim turističkim potencijalima za razvoj kulturnog turizma (kolijevka naivne umjetnosti, bogata kulturno-povijesna baština, tradicijske manifestacije), seoskog i wellness turizma te raznih oblika kontinentalnog turizma (ruralni, lovni i ribolovni turizam, vinski turizam, seoski turizam, planinarenje, promatranje ptica, gastroturizam, biciklizam, izletnički, tranzitni i ruralni turizam). Međutim, ti turistički potencijali su nedovoljno iskorišteni pa je potrebno ulagati u turističku infrastrukturu, unaprijediti turističku ponudu i razvijati turističku prepoznatljivost županije.

Planirane mjere za ostvarenje cilja razvoja turizma obuhvaćaju:

- **ulaganja u izgradnju turističke infrastrukture i unaprjeđenje kvalitete turističke ponude i usluga te ulaganja u promociju KKŽ kao turističke destinacije**; realizacija mjere će se pratiti kroz broj dolazaka turista, broj noćenja i broj ležajeva u smještajnim kapacitetima.
- marketinšku potporu razvoju županijskog turizma koja se realizira kroz **manifestacije** na kojima se predstavlja turizam KKŽ.

Drugi cilj Strategije je „poboljšati prometnu i komunalnu infrastrukturu“, uključujući **razvoj cestovne infrastrukture**. Do 2020. godine planirano je izgraditi i rekonstruirati 835 km županijskih i lokalnih cesta te izgraditi 80 km biciklističkih staza.

Četvrti cilj Strategije je „unaprijediti održivo korištenje prirodnih i kulturnih vrijednosti i poboljšati sustave zaštite i spašavanja“, koji obuhvaća mjeru obrazovanja o održivom razvoju i zaštiti prirode kroz **održavanje prezentacija o zaštiti prirode**.

Akcijski plan upravljanja posjetiteljima na području Općine Legrad, monitoring i evaluacija u cijelosti je u skladu s ciljevima, prioritetima i mjerama razvoja županije koje su zacrtane županijskom razvojnom strategijom. Upravo se glavne aktivnosti Akcijskog plana odnose na unaprjeđenje turističke ponude temeljene na prirodnim i kulturnim vrijednostima te odgovarajućih usluga i promocije (veza s Ciljem 1 Razvojne strategije); uređenje postojećih i gradnju novih biciklističkih staza (veza s Ciljem 2 Razvojne strategije) te na informiranje i edukaciju o zaštiti prirode kroz uređenje poučnih staza i info-centara s pripadajućim obrazovnim sadržajima i kroz niz planiranih aktivnosti informiranja i edukacija posjetitelja (veza s Ciljem 4 Razvojne strategije).

7.2. Program ukupnog razvoja Općine Legrad 2016.-2020.

Program ukupnog razvoja Općine Legrad 2016.-2020. usklađen je sa Županijskom razvojnom strategijom 2014.-2020., kako je obrazloženo u poglavlju „3.2. Usklađenost ciljeva Programa ukupnog razvoja Općine Legrad s razvojnim ciljevima dokumenata viših razina“.

SWOT analizom u okviru Programa utvrđeni su sljedeći problemi u području „Uslužne djelatnosti“:

- Nedostatak ugostiteljske i turističke infrastrukture
- Nedostatak turističkih sadržaja za razvoj selektivnih oblika turizma
- Nedovoljna promocija turizma

Moguća rješenja su:

- Poticanje aktivnosti ulaganja u ugostiteljstvo, turizam i sport
- Turistički projekti za razvoj ruralnog/sportskog/ biciklističkog turizma
- Izgradnja smještajnih kapaciteta
- Ulaganje u marketing turističkih sadržaja – prirodnih i kulturnih resursa
- Osnivanje Turističke zajednice većeg broja općina

Jedan od problema u području „Prometna infrastruktura“ je nepostojanje pješačkih i biciklističkih staza uz glavne prometnice.

SWOT analizom utvrđene su i prilike vezano za razvoj turizma:

- Izgradnja smještajnih kapaciteta
- Uključivanje lokalnog stanovništva u turizam
- Stvaranje turističke prepoznatljivosti Općine
- Otvaranje novih radnih mjesta kroz razvoj ugostiteljstva
- Osmišljavanje turističkih projekata za razvoj selektivnih oblika turizma

Razvojna vizija Općine Legrad glasi:

„Sinergijskim djelovanjem svih dionika lokalne zajednice na temeljima prirodnih i kulturnih resursa, tradicijskog nasljeđa i ljudskih potencijala stvoriti dodanu vrijednost u segmentima turizma i poduzetništva te poboljšati kvalitetu života cjelokupne lokalne zajednice“

Jedan od tri cilja **strateška cilja** u razvoju Općine Legrad je: „**stvaranje turističkog identiteta** i poticanje kulturnog života“. Njegovi prioriteti su: razvoj turizma i razvoj kulture.

Pretpostavka Programa je da Općina Legrad ima sve predispozicije postati značajna turistička, izletnička i kulturna destinacija u ponudi te je aktivnosti potrebno usmjeriti na unaprjeđenje turističke ponude, kao i na pojačanu marketinšku aktivnost. Potrebno je razvijati projekte koji bi povezivali kulturu s turizmom, čime bi kulturna baština dobila besplatnu i efikasnu promociju i ujedno mogućnost komercijalizacije, a turistička ponuda bi bila proširena.

Prioritet „Razvoj turizma“ podrazumijeva da je potrebno poboljšati informiranost i vidljivost o značajnim lokalitetima (kulturnim dobrima i zaštićenim područjima); poticati suradnju i umrežavanje između raznih lokalnih sudionika; poticati autentičnost i kreativnost u stvaranju ponuda; poticati privatni sektor i uključiti ga u razvoj turističkih proizvoda koji će se nuditi na tržištu (smještajna i ugostiteljska ponuda, autohtoni poljoprivredni proizvodi).

Mjere za razvoj turizma uključuju neke koje su već realizirane, npr.: razvijanje turizma i izgradnja šetnice na jezeru Šoderica (realizirano kroz projekt „Promicanje prirodne baštine na području Općine Legrad“) i osnivanje Turističke zajednice za više općina (2017.godine osnovana je TZ područja Središnja Podravina).

Ostale mjere adresirane su u Akcijskom planu upravljanja posjetiteljima:

- Razvoj selektivnih oblika turizma (sportski, biciklistički, eko turizam, ruralni)
- Promocija turizma i turističkih sadržaja u Općini
- Izgradnja biciklističkih staza
- Poticanje privatnog kapitala za izgradnju smještajnih kapaciteta
- Izrada strategije razvoja turizma u Općini

Imajući u vidu analizirani sadržaj Programa razvoja Općine Legrad i predviđene aktivnosti u Akcijskom planu za upravljanje posjetiteljima, **može se zaključiti da je Akcijski plan usklađen s Programom razvoja te da usmjerava potrebne aktivnosti upravo na prioritete utvrđene tim strateškim dokumentom.**

8. Sažetak

Općina Legrad u suradnji s POROM Regionalnom razvojnom agencijom Koprivničko-križevačke županije i Javnom ustanovom za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Koprivničko-križevačke županije, provodi projekt „Promicanje održivog razvoja prirodne baštine Općine Legrad“, sufinanciran sredstvima EU-a u okviru Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020. Svrha projekta je uskladiti posjećivanje sa zaštitom prirodnih vrijednosti na području Općine Legrad. Kroz projekt se provodi niz aktivnosti s ciljem povećanja broja posjetitelja i atraktivnosti područja prirodne baštine. Projektom je također predviđeno izraditi Akcijski plan upravljanja posjetiteljima na području Općine Legrad, monitoring i evaluacija. Navedeni dokument izradilo je Sjajno j.d.o.o. za savjetovanje i usluge iz Zagreba. Sadržaj i metodologija izrade Akcijskog plana su usklađeni sa zahtjevima navedenim u sklopu postupka nabave i odgovarajućim smjernicama Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja.

Opći cilj Akcijskog plana je postići da se posjećivanje prirodnih i kulturnih vrijednosti na području Općine Legrad provodi uz puno uvažavanje potreba njihova očuvanja te da predstavlja osnovu za održivi razvoj turizma koji doprinosi dobrobiti lokalnog stanovništva. Monitoring i evaluacija posjećivanja u odnosu na početno stanje prije provedbe projekta trebaju osigurati usmjeravanje projektnih aktivnosti i svega onoga što će proizaći kao njihova posljedica po završetku projekta, na način koji neće ugroziti prirodne vrijednosti područja. U skladu s postavljenim ciljem i zaključcima održane radionice s dionicima, načinjena je analiza postojećeg stanja i potreba te su isplanirane potrebne aktivnosti za razdoblje 2021.-2027.

Akcijski plan upravljanja posjetiteljima je dokument koji se zahtijeva u sklopu EU-financiranih projekata promicanja održivog razvoja prirodne baštine. S obzirom na to da su takvi projekti većinom usmjereni na aktivnosti kojima je cilj unaprijediti turističku ponudu i infrastrukturu za posjećivanje područja prirodnih vrijednosti, važno ih je planirati i provoditi tako da se izbjegne ili na najmanju mjeru svede negativni utjecaj posjećivanja na prirodu.

Ovaj Akcijski plan odnosi se na cjelovito područje Općine Legrad te osim prirodne, uključuje također kulturnu baštinu i ostale turističke atrakcije. Ovaj pristup proizašao je iz rasprave i iznesenih prijedloga na održanoj radionici s dionicima. Općina Legrad sadrži niz kulturno-povijesnih vrijednosti i drugih sadržaja i zanimljivosti koje predstavljaju ili imaju potencijal za postati turističkim atrakcijama. Upravo kombinacija prirodnih i kulturnih vrijednosti, zajedno s dodatnim turističkim atrakcijama, predstavlja značajni turistički potencijal i razvojni resurs Općine Legrad. Njega je moguće razvijati uz prikladnu promociju te osiguranje potrebne posjetiteljske infrastrukture i dobre prometne povezanosti.

Prvi dio dokumenta analizira postojeće stanje u Općini Legrad, uključujući sažeti prikaz prirodnih, kulturno-povijesnih i drugih turističkih atrakcija, postojeće infrastrukture i kapaciteta za upravljanje posjetiteljima te postojećih usluga i programa za posjetitelje. Također se navode preporuke i ograničenja vezana za zaštitu prirode, s ciljem sprječavanja negativnog utjecaja posjećivanja na posjećivane lokalitete.

U drugom dijelu dokumenta iznosi se Akcijski plan za upravljanje posjetiteljima. Definirani su njegovi posebni ciljevi koji se odnose na infrastrukturu za posjećivanje, turističku ponudu i promociju, edukaciju posjetitelja, kapacitete za upravljanje posjetiteljima i na suradnju s dionicima. Za svaki posebni cilj navode se planirane aktivnosti, njihovi nositelji, okvirno procijenjena potrebna financijska sredstva i mogući izvori financiranja. U nastavku se predlaže način monitoringa i evaluacije posjećivanja.

Razdoblje provedbe Akcijskog plana vezuje se za višegodišnje financijsko razdoblje EU-a 2021.-2027., naročito imajući u vidu intenciju da se za što je moguće više planiranih aktivnosti osigura financiranje iz ESI fondova. Ukupni troškovi provedbe Akcijskog plana tijekom sedmogodišnjeg razdoblja iznose 39.554.000 kn. Veći dio planiranih aktivnosti oslanja se na ESI fondove (investicijski projekti, poticajne mjere u poljoprivredi i drugo), a ostatak na dostupne domaće potpore i mogućnosti sufinanciranja projekata od strane pojedinih državnih i županijskih institucija te na proračun Općine Legrad.

Na kraju dokumenta analizom je utvrđena usklađenost Akcijskog plana s osnovnim strateškim dokumentima Koprivničko-križevačke županije i Općine Legrad: Županijskom razvojnom strategijom za razdoblje 2014.-2020. i Programom ukupnog razvoja Općine Legrad za razdoblje 2016.-2020.

9. Izvori podataka

1. Kušen, E. (2001): Turizam i prostor - Klasifikacija turističkih atrakcija. Prostor : znanstveni časopis za arhitekturu i urbanizam, Vol. 9 No. 1(21), 2001.
2. Marković Sirovec, S. (2020.): Zaštićena kulturna dobra na području Koprivničko-križevačke županije. Zavod za prostorno uređenje Koprivničko-križevačke županije. Koprivnica
3. Ministarstvo zaštite okoliša i energetike i Hrvatska agencija za okoliš i prirodu (2018): Smjernice za planiranje upravljanja zaštićenim područjima i/ili područjima ekološke mreže. UNDP, Hrvatska.
4. Općina Legrad (2016): Program ukupnog razvoja Općine Legrad 2016.-2020. Legrad
5. Razvojna agencija PORA KKŽ (2016): Županijska razvojna strategija Koprivničko-križevačke županije za razdoblje 2014-2020. PORA Regionalna razvojna agencija Koprivničko-križevačke županije. Koprivnica („Službeni glasnik Koprivničko-križevačke županije“ broj 19/16)
6. Sjajno (2019): Pregled bioraznolikosti područja i okolice ušća Mure u Dravu. Stručna studija. Lokalni akcijski plan Koprivničko-križevačke županije u okviru Projekta Transboundary Management Programme for the planned 5 country Biosphere Reserve “Mura-Drava-Danube” - coop MDD. Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Koprivničko-križevačke županije. Koprivnica

Web stranice:

Biportal. Informacijski sustav zaštite prirode. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja
<http://www.biportal.hr/gis/>

Informacijski sustav prostornog uređenja. Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja
<https://ispu.mgipu.hr/>

Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Koprivničko-križevačke županije <https://www.zastita-prirode-kckzz.hr/>

Općina Legrad <https://opcinalegrad.hr/>

PORA Regionalna razvojna agencija Koprivničko-križevačke županije <https://pora.com.hr/>

Turistička zajednica Koprivničko-križevačke županije „Podravina i Prigorje“
<http://www.podravinaiprigorje.hr>

Turistička zajednica područja „Središnja Podravina“ <https://tzp-sredisnja-podravina.hr/>

Prilog 1. Anketa za posjetitelje

Predlaže se omogućiti ispunjavanje ankete on-line na web stranici Općine Legrad i/ili TZ područja Središnja Podravina te distribuirati anketne listiće u ugostiteljskim i smještajnim objektima i budućim info-centrima.

Predlaže se prevesti anketu na više jezika.

U molbi posjetiteljima za ispunjavanje ankete navesti da je njezin cilj unaprijediti turističku ponudu na području Općine Legrad u skladu s prikupljenim ocjenama, očekivanjima i prijedlozima posjetitelja te osigurati očuvanje prirodnih i kulturnih dobara uključenih u ponudu. Anketa je anonimna, a rezultati će se koristiti isključivo za statističku obradu i monitoring posjećivanja.

1.Spol

- Muški
- Ženski

2.Dob

- 18-25
- 26-30
- 31-45
- 46-60
- Više od 60

3.Obrazovanje

- Osnovna škola
- Srednja škola
- Viša škola
- Fakultet i više

4.Stalni boravak (županija/država)

5. Vrijeme zadržavanja na području Općine Legrad

- Jedan dan
- Dva dana
- Više od dva dana

6. Smještaj

- Privatni smještaj u Općini Legrad
- Kamp u Općini Legrad
- izvan Općine Legrad

7. Način dolaska

- individualno
- organizirano (posredstvom turističke agencije)

8. Sredstvo dolaska

- Autobus turističke agencije
- Automobil
- Motocikl
- Bicikl
- Pješice
- Ostalo

9. Razlog posjeta

- Preporuka
- Internet
- Turistička agencija
- Ostalo

10. Motiv posjeta (označite sve što se odnosi na Vas)

- Uživanje u ljepotama krajolika
- Razgledavanje prirodnih vrijednosti, biljnog i životinjskog svijeta
- Promatranje ptica (birdwatching)
- Fotografiranje prirode

- Razgledavanje kulturne baštine
 - Odmor i opuštanje
 - Rekreacija i sport
 - Edukacija (sudjelovanje na radionicama)
 - Gastronomija
 - Zabavni događaji i manifestacije
 - Drugi motivi
-

11. Najbolji sadržaji (po Vašoj ocjeni)

12. OCJENE (označiti odabranu ocjenu; 1-izrazito nezadovoljan, 5-izrazito zadovoljan)

Ljubaznost stanovništva

1 2 3 4 5

Uslužnost

1 2 3 4 5

Prometna dostupnost

1 2 3 4 5

Dostupne informacije prije dolaska

1 2 3 4 5

Informacije dostupne za vrijeme boravka u Općini Legrad

1 2 3 4 5

Turistička signalizacija

1 2 3 4 5

Ljepota krajolika

1 2 3 4 5

Prirodne vrijednosti

1 2 3 4 5

Kulturno-povijesna baština

1 2 3 4 5

Manifestacije

1 2 3 4 5

Suveniri

1 2 3 4 5

Šetnice

1 2 3 4 5

Poučne staze

1 2 3 4 5

Objekti za smještaj

1 2 3 4 5

Ugostiteljski objekti

1 2 3 4 5

Trgovine

1 2 3 4 5

Kulturni sadržaji

1 2 3 4 5

Zabavni sadržaji

1 2 3 4 5

Sportski sadržaji

1 2 3 4 5

Sadržaji za djecu

1 2 3 4 5

Ponuda izleta

1 2 3 4 5

Ponuda lokalnih proizvoda

1 2 3 4 5

Lokalna gastronomija

1 2 3 4 5

Odnos cijene i kvalitete

1 2 3 4 5

Ukupna ocjena turističke ponude Općine Legrad

1 2 3 4 5

Vaši prijedlozi za unaprjeđenje turističke ponude

Prilog 2. Radionica s dionicima

Projekt „Promicanje održivog razvoja prirodne baštine Općine Legrad“

-Radionica s dionicima-

Koprivnica, 26.veljače 2020., 10:00-13:00

Radionicu je organizirala Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Koprivničko-križevačke županije u suradnji s POROM Regionalnom razvojnom agencijom Koprivničko-križevačke županije i Općinom Legrad, koje zajednički provode ovaj projekt u okviru Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014.-2020. Svrha projekta je održivo korištenje prirodne baštine na području Općine Legrad s ciljem povećanja broja posjetitelja i atraktivnosti područja prirodne baštine.

Radionica je organizirana s ciljem upoznavanja predstavnika dionika s aktivnostima dijela projekta koji se odnosi na izradu „Studije valorizacije prirodnih vrijednosti područja Šoderice“ i „Akcijskog plana upravljanja posjetiteljima na području Općine Legrad, monitoring i evaluacija“, te pribavljanja primjedbi i prijedloga koji mogu doprinijeti kvaliteti i učinkovitosti budućih dokumenata.

Na radionici je sudjelovalo 39 sudionika, predstavnika organizatora (JUZDP KKŽ, Razvojna agencija PORA KKŽ, Općina Legrad), izvođača (Sjajno j.d.o.o.) te različitih dioničkih skupina (nadležni upravni odjeli KKŽ, Zavod za prostorno uređenje KKŽ, Općina Đelekovec, Općina Drnje, HGSS Koprivnica, OŠ „Braća Radić“ Koprivnica, OŠ „Mihovil Pavlek Miškina“ Đelekovec, OŠ „Fran Koncelak“ Drnje, Zajednica športsko-ribolovnih klubova Koprivnica, IGM d.o.o., Turistička zajednica KKŽ, Turistička zajednica područja Središnja Podravina, Hrvatske vode, VGO Mura i gornja Drava).

Radionicu su medijski popratili: VTV Televizija, HRT, Podravski list, Radio Drava, Glas Podravine i Prigorja, Radio Koprivnica, Radio Kaj i prigorski.hr.

Nakon pozdravnih riječi gđe Željke Kolar, ravnateljice JUZDP KKŽ, g. Darka Sobote, zamjenika župana KKŽ i gđe Melite Birčić, ravnateljice Razvojne agencije PORA KKŽ, projekt je predstavila gđa Gordana Kotršćak iz Razvojne agencije PORA KKŽ te uputila sudionike na izrađene promotivne materijale i web stranicu projekta.

U nastavku je Jasminka Radović ispred tvrtke Sjajno j.d.o.o. održala prezentacije o izradi Studije valorizacije prirodnih vrijednosti područja Šoderice i o izradi Akcijskog plana za upravljanje posjetiteljima na području Općine Legrad. Naglasila je da Studija sagledava područje cijelog jezera Šoderice (ne samo sjeverni dio koji je u nadležnosti Općine Legrad), dok se Akcijski plan bavi problematikom posjećivanja i prezentiranja prirodnih vrijednosti na području cijele Općine Legrad. Nakon svake prezentacije održana je rasprava prisutnih dionika te je iznesen niz komentara i prijedloga o kojima će se voditi računa prilikom izrade predmetnih dokumenata.

Raspravljalo se o sljedećim temama:

- Važnost usklađivanja razvoja i zaštite prirode, a ne njihovog međusobnog izuzimanja

- Potreba revitalizacije (produbljanja sjevernog dijela, uključujući izmuljivanje i dodatno produbljanje) jezera Šoderica radi usporavanja eutrofikacije koja je dodatno ubrzana radi onečišćenja otpadnim vodama iz vikend-naselja
- Mogućnosti uređenja južnog dijela jezera Šoderica kroz sanaciju u sklopu eksploatacije šljunka
- Potrebne administrativne procedure za realizaciju revitalizacije jezera Šoderica
- Važnost očuvanja „mirnih“ zona za prirodu na jezeru Šoderica
- Uvažavanje dosadašnjih rezultata provedbe projekta Drava-LIFE prilikom izrade Studije i Akcijskog plana
- Važnost i mogućnosti edukacije na Šoderici o prirodnim vrijednostima širega prostora Općine Legrad i KKŽ

Sudionici radionice složili su se oko nekoliko osnovnih postavki na kojima će se temeljiti Studija i Akcijski plan:

- Kroz projekt potaknuti razvoj Općine Legrad na način koji će biti usklađen s potrebama i zahtjevima zaštite prirode
- Riješiti zbrinjavanje otpadnih voda u vikend-naselju uz sjevernu obalu jezera Šoderica
- Usporiti eutrofikaciju jezera Šoderica kroz projekt revitalizacije koji će uključivati vađenje sloja mulja i dodatno produbljanje sjevernog dijela jezera; za projekt je potrebno pokrenuti inicijativu te provesti propisane postupke i ishoditi dopuštenja iz resora zaštite prirode (kroz postupak OPEM- ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu) i gospodarstva (vađenje šljunka radi produbljanja jezera)
- U što većoj mjeri koristiti Šodericu za potrebe edukacije o zaštiti prirode, uključujući sadržaje i programe za škole i vrtiće
- Koristiti Šodericu kao informacijski punkt o prirodnim vrijednostima na području Općine Legrad i šireg prostora
- Uključiti kulturnu i povijesnu baštinu u informativne i edukativne sadržaje koji će se prezentirati na području Šoderice i Općine Legrad
- Povezati jezero Šoderica i druge lokalitete prirodne baštine biciklističkim stazama, nadovezujući se na postojeću mrežu biciklističkih staza
- Uključiti također lovstvo i šumarstvo kao dionike Akcijskog plana
- Prilikom izrade Akcijskog plana voditi računa o tome da kroz projekt „Upravljanje mrežom Natura 2000“ Ministarstva zaštite okoliša i energetike započinje izrada Plana upravljanja za područje regionalnog parka Mura-Drava koji će također sadržavati Plan upravljanja posjetiteljima
- Prilikom izrade Akcijskog plana voditi računa o odgovarajućim provedenim aktivnostima u okviru projekta Drava – LIFE.

Fotografije: www.pora.com.hr